

Handläggare
Anneli Sundin
018-727 46 42

Diarienummer
PBN 2013-001157

Planbeskrivning

Detaljplan för Uppsala Arena

Normalt planförfarande

GRANSKNINGSTID mellan 2015-10-20 och 2015-11-10

Innehållsförteckning

HANDLINGAR	3
PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG	4
PLANDATA	5
MILJÖBALKEN (MB).....	6
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN.....	7
FÖRUTSÄTTNINGAR.....	10
FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR.....	27
Föreslagen bebyggelse – Uppsala Arena	27
Trafik och tillgänglighet.....	32
Hälsa – förutsättningar och förändringar	44
Teknisk försörjning – förutsättningar och förändringar	47
Dagvatten och dagvattenrecipient.....	48
PLANENS GENOMFÖRANDE.....	51
Organisatoriska åtgärder	51
Tekniska åtgärder	52
Ekonomiska åtgärder.....	53
Fastighetsrättsliga åtgärder	53
PLANENS KONSEKVENSER –	54
Nollalternativ	54
Planens konsekvenser, se även miljökonsekvensbeskrivningen.....	55
PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLAN OCH MILJÖBALKEN	59
Översiktsplan.....	59
Miljöbalken.....	59

HANDLINGAR

Granskningshandlingar

Planhandling

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning med illustrationer

Övriga handlingar

Under planarbetet har dessutom följande handlingar upprättats:

- Fastighetsförteckning*
  - Samrådsredogörelse*
1. Miljökonsekvensbeskrivning
  2. Arkeologisk utredning och förundersökning 2009 (Riksantikvarieämbetet, UV Uppsala, 2009)
  3. Arkeologisk utredning 2014 (Riksantikvarieämbetet, UV Uppsala, 2014)
  4. Arkeologisk förundersökning 2015 (Statens historiska museer dnr 5.1.1-00163-2015)
  5. Större vattensalamander, utredning 2011 (Större vattensalamander, Ekologigruppen AB, 2011)
  6. Driftinventering groddjur 2015 (Uppsala kommun 2015)
  7. Dagvattenutredning (WSP 2014)
  8. Tillgänglighetsanalys (Trivector, 2014)

Granskningshandlingarna finns tillgängliga på kommuninformationen på Stationsgatan 12 och stadsbiblioteket. Samtliga handlingar finns att ta del av på Uppsala kommuns webbplats www.uppsala.se. Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av PUL (Personuppgiftslagen).

Läshänvisningar

Plankartan är den handling som är juridiskt bindande och anger vad som t ex ska vara allmän plats, kvartersmark, hur bebyggelsen ska regleras m.m. Plankartan ligger till grund för kommande bygglovprövning.

Planbeskrivningens syfte är att beskriva områdets förutsättningar och de förändringar som planen innebär. Planbeskrivningen ska vara ett stöd för att kunna tolka plankartan.

För beskrivning av planprocessen och var i denna process man befinner sig hänvisas till processpilen på följebrevets baksida.

Planprocess

Detaljplanen för Uppsala Arena har haft flera olika diarienummer. För att tydliggöra att detaljplanen för Uppsala Arena vara en egen detaljplan så avslutades det gamla uppdraget och ett planuppdrag gavs 2013-06-26. Planarbetet bedrivs därför enligt PBL 2010:900.

Medverkande

Detaljplanen har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar och Arenabolaget.

Situationsplan och perspektiv har gjorts av Sweco Architects.

Utredningar som har tagits fram inom ramen för planarbetet presenteras under rubriken Övriga handlingar ovan.

Utredningar och skisser från näraliggande detaljplaner, t.ex. för sydvästra Gränby Centrum, har använts som underlag i planarbetet.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Planförslaget syftar till att möjliggöra Uppsala Arena med plats för upp till 10 000 åskådare. Byggnaden ska utformas som en märkesbyggnad. Planen medger cirka 20 000 kvm byggnadsarea och omfattar ytor för angränsning med cykel och buss. Byggnaderna tillåts att vara 20 meter höga. Planområdet ligger intill Österleden inom stadsväven och är förenligt med översiktsplanen. Ett program för Gränby centrum och arena godkändes av kommunstyrelsen 2009. Planområdet för Uppsala Arena är betydligt mindre än i programmet eftersom programmets parkeringsytor inte längre finns med i förslaget.

Stadsbyggnadsvision

Uppsala Arena blir ett landmärke som tillför stadsranden och stadsdelen en märkesbyggnad med höga arkitektoniska kvaliteter. Byggnaden är levande med en öppen och inbjudande karaktär även när den inte används för stora evenemang. Arenan betraktas som en del av staden och har god tillgänglighet för gång, cykel och kollektivtrafik.

Föreslagna bebyggelse – Uppsala Arena

Planförslaget syftar till att möjliggöra en arena för stora evenemang, ”Uppsala Arena”. Anläggningen är tänkt att bli en plats för idrott, nöjen och möten. Utöver byggnaderna behövs dessutom ytor för entrétorg, angränsning för transporter till evenemang med parkering transportfordon. Dessutom behövs ytor för cykel- och bussparkering vid stora evenemang. Anläggningen ska utformas för fördröjning av dagvatten. Österleden kan breddas med ett körfält för buss och en bussficka för 4-5 bussar samt med en ny gång- och cykelbana på Österledens västra sida.

Aktuellt projekt: UEC

Det aktuella projektet kallas Uppsala Event Center (UEC) Ishockeyarenan är den dimensionerande byggnaden med fasta mått för ispisten (hockeyplan) och den inre takhöjden. Det som kan varieras är antalet sittplatser, som beräknas bli cirka 6 800 vid matcher och cirka 7 500 vid konserter. Utöver själva arena- och konferensfunktionen kommer det även att finnas cirka 4 000 kvm kompletterande lokaler med ytor för service, serveringar och butiker med koppling till arenaverksamheten. De illustrerade byggnaderna t.h. omfattar cirka 16 300 kvm byggnadsarea.

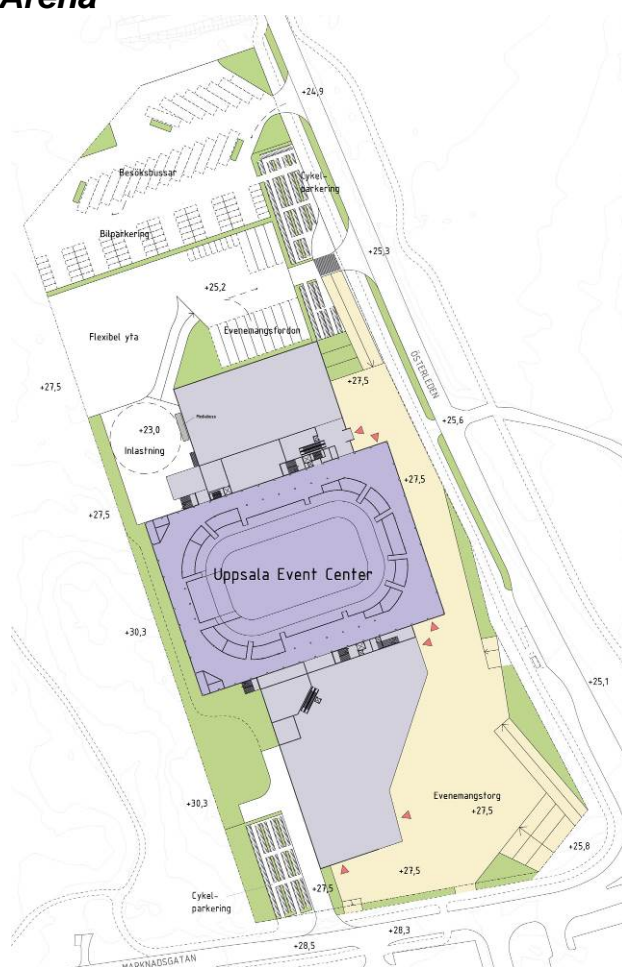

Illustration: Sweco Architects

PLANDATA

Geografiskt läge

Österleden avgränsar området i öster, Gränby centrum ligger söder om planområdet, Gränby gård ligger väster om planområdet och i norr finns för närvarande en gång- och cykeltunnel (utan anslutande gång- och cykelvägar) samt åkermark.

Areal

Planområdet är cirka 54 000 kvm (5 hektar) stort.

Markägoförhållanden

Marken ägs av Uppsala kommun. Betesmarken i skogsbacken arrenderas av Gränby 4H.

Området kan delas i fyra olika delar.

1. Gång- och cykeltunnel
2. Åker
3. Cirkusplatsen
4. Skogsbeklädd backe
5. Marknadsgatan

MILJÖBALKEN (MB)

Miljöbalken 3, 4 och 5 kap

Detaljplanen berör riksintressen för totalförsvaret och kulturmiljövården.

Detaljplanen berör miljö kvalitetsnormer för vatten i Sävjaån.

Miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kap

Miljöbalken 6:1 - 6:18 och 6:22 tillämpas om ett genomförande av en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (EU-direktiv 2001/42 EG). Vid betydande miljöpåverkan ska en miljöbedömning av planen göras under vars process en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. En behovsbedömning utifrån förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, bilaga 2 och 4, görs för att ta ställning till om ett genomförande av en detaljplan kan antas leda till en betydande miljöpåverkan eller inte.

Samlad bedömning av betydande miljöpåverkan och motiverat ställningstagande Kommunens bedömning

Plan- och byggnadsnämnden beslutade 2014-06-12 att ett genomförande av detaljplanen *inte* kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Under samrådet framkom dock sådan information att förvaltningen har ändrat uppfattning. Detaljplanen kan därför antas medföra betydande miljöpåverkan, enligt 6 kap 11 § Miljöbalken och enligt de kriterier som anges i bilaga 4 till Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Se Länsstyrelsens yttrande nedan.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anger i sitt yttrande över behovsbedömningen (daterat 2014-10-06) att med beaktande av kriterierna i bilaga 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), att detaljplanen kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken (MB)

Motiven till att detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan är att:

- Planområdet har stor koppling till andra detaljplaner och program.
- Anläggningen är stor. Lokaliseringen har förvisso pekats ut i ÖP 2010, men Länsstyrelsen bedömer att lokaliseringsfrågan och att alternativ jämförs med nollalternativ är ett viktigt beslutsunderlag i planärendet
- Flera kriterier i bilaga 4 är tillämpliga på aktuellt planområde.
- Dagvatten når vattenförekomst där miljö kvalitetsnormerna inte uppnås och där recipienten dessutom är ett utpekade Natura 2000-område.
- Miljön i området är känslig eftersom riksintresseområde för kulturmiljövården.
- Arter listade i artskyddsförordningen berörs.
- Totalförsvaret berörs
- Det i området finns större vattensalamander, som är upptagen i artskyddsförordningen. En miljökonsekvens beskrivning är ett underlag som krävs i det fortsatta planarbetet.

Miljöbalken övriga kapitel samt artskyddsförordningen

Detaljplanen kan kanske beröra Artskyddsförordningen eftersom det finns en population av Större vattensalamander i Gränbyområdet.

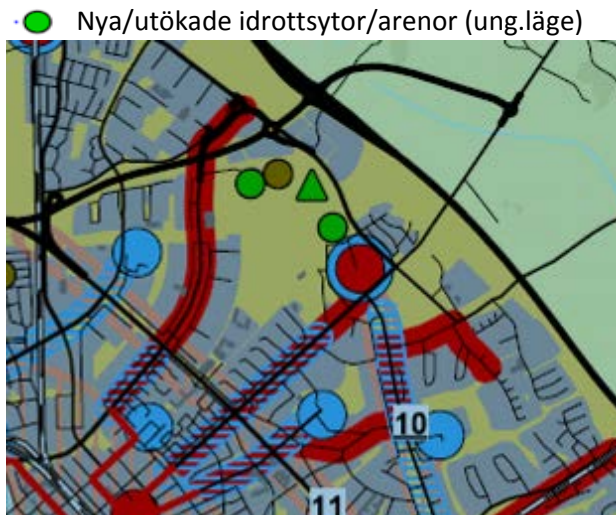

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplanen 2010

Planområdet ligger inom stadsväven. Se även Markanvändningskarta 1b och kapitel 3.3.2. Planområdet ingår även delvis i ”Grönstruktur inom stadsväven” och är en del av ”Vaksalakilen”. Se även Underlagskarta E, kapitel 4.2 samt Figur 4.10.

ÖP 2010, markanvändningskarta 1b

ÖP 2010, figur 4.10

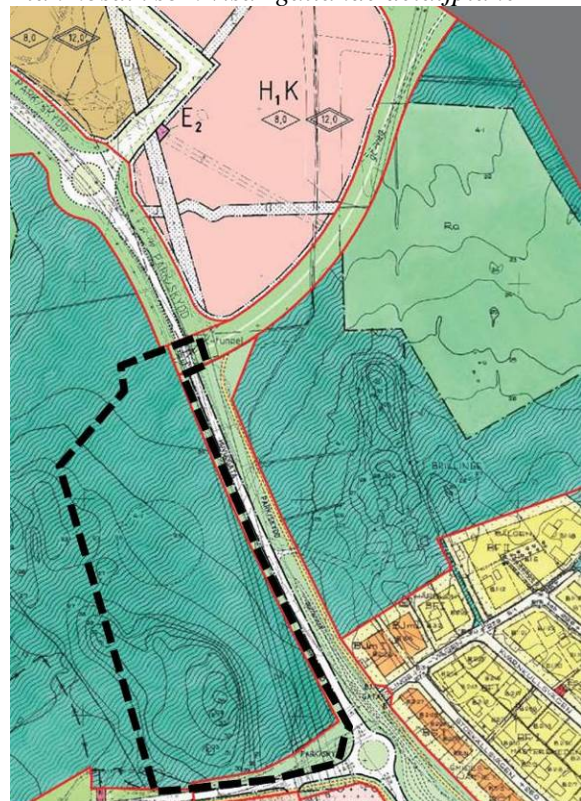
Gällande detaljplaner

Större delen av planområdet omfattas av detaljplan för Gränbyparken (Pl 70U) och har markanvändningen PARK som är markerad med mörkgrön färg på kartan nedan.

Området närmast Österleden och Marknadsgatan ingår i detaljplan för Österleden/Fyrislundsgatan (dnr 2013/20023) Marken är planlagd som allmän plats, dels för GATA/HUVUDGATA (vitt) och dels för PARK/SKYDD (ljusgrönt) längs gatorna.

Längst i nordost ingår även en liten bit av detaljplanen för Bärbyledens trafikplats (dnr 2003/20022). Enligt den ska marken användas till PARK/SKYDD (ljusgrönt).

Planmosaik som visar gällande detaljplaner

Program för Gränby centrum och arena, godkänt av kommunstyrelsen 2009-11-25

Programområdet berör en stor del av Gränbyområdet, se bilden nedan. Till programmet finns en miljökonsekvensbeskrivning.

Programområde

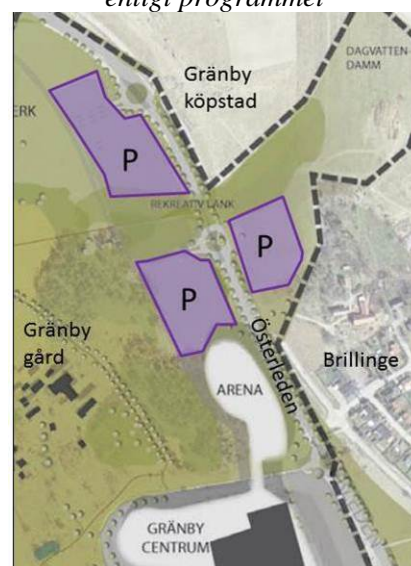
I programmet föreslogs en ny Arena för ca 8 000 sittplatser med en placering längs med Österledens västra sida och med parkeringsytor förlagda norr om anläggningen. Arenan skulle primärt vara en publik anläggning för match- och träningspel i ishockey, men skulle även kunna rymma andra idrotter och konserter. I och kring detta område skulle ett aktivitetsområde skapas.

Enligt programmet skulle den huvudsakliga bil- och bussparkeringen för anläggningen förläggas längs med Österleden norr om arenan, se bild nedan.

En trafikprognos för programmet visade att ett utbyggt Gränby centrum, en ny evenemangsarena samt en utbyggnad av Gränby sportfält skulle ge en trafikökning på högst cirka 4 000 fordon per veckomedeldygn på Österleden norr om Gränby Centrum.

I programmet resonerades även kring möjligheterna att nå arenan till fots och med cykel samt med matarbussar. Möjligheten till samutnyttjande med andra parkeringsanläggningar berördes också. I programmet gjordes antagandet att cirka 75 % av besökarna kommer med bil vid stora evenemang (enligt det dåvarande programmet innebar fullsatt arena cirka 8 000 besökare) och att det skulle vara minst två personer per bil.

Arenaanläggningen med angöring enligt programmet

Fortsatt arbete efter programmet 2011-2014

Sedan detaljplaneuppdraget 2011 har en del andra förutsättningar förändrats:

- Den sökande nämnden – fastighetsnämnden – finns inte längre. Mark och exploateringsfrågorna hanteras numera av kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott.
- Arenans läge och storlek är densamma som i programmet, men placeringen och utformningen kan bli annorlunda. De parkeringsytorna som fanns i programmet har tagits bort.
- Planuppdraget har delats upp så att planområdet endast omfattar arenan.
- Gränby sportfält har planlagts och en utbyggnad pågår.
- Atrium-Ljungberg, som äger Gränby centrum, har påbörjat ett visionsarbete som omfattar hela fastigheten Gränby 21:4. Företagets idéer om utvecklingen av området ser annorlunda ut mot vad de gjorde 2011. Plan- och byggnadsnämnden har i samband med det beslutat om två planbesked vid Gränby centrum:
  - Detaljplan för del av kvarteret Krämarens: En utökning av byggrätten samt ett nytt parkeringshus i den norra delen av fastigheten Gränby 21:4 (dnr 2013-1007).
  - Detaljplan för sydvästra Gränby centrum (dnr 2013/2591): En omvandling av den västra delen med bostäder på Marknadsgatan (som flyttas), en utökning av köpcentrumet mot Vaksalagatan samt nya kontors- och bostadshus längs Vaksalagatan. Den nya bebyggelsen får parkering i källargarage.

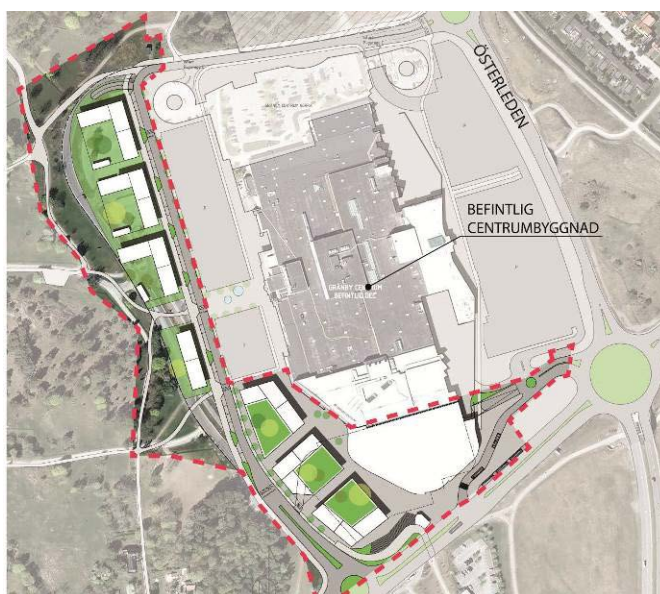

Illustration Sweco Architects

- Atrium-Ljungberg har ändrat ståndpunkt när det gäller samarbete kring parkeringsytorna och anser numera att det *inte* finns utrymme att fritt upplåta delar av Gränby centrum's parkering till arenans besökare. Atrium-Ljungberg vill inte heller bygga samman Gränby centrum med Uppsala Arena via en förbindelsgång över Marknadsgatan.
- Behovet av samordning mellan Uppsala Arena och Gränby centrum har minskat. Planläggningen av Gränby centrum och Uppsala Arena kan dock, vid behov, samordnas utan att ingå i samma detaljplaneområde. Det är därför lämpligt att dela upp de olika projekten i olika planområden igen.
- Kollektivtrafikförvaltningen har pekat ut Gränby centrum/Vaksalagatan som en viktig nod och bytespunkt för kollektivtrafiken (både stads- och regiontrafik). De pågående utredningarna omfattar Gränby centrum, nya stråk och bytespunkter för kollektivtrafiken (som i sin tur påverkar Vaksalagatans utformning och eventuellt även delar av Österleden och Östra Sala backe).
- I aktualitetsförklaringen av Uppsalas översiktsplan (antagen av kommunfullmäktige 2014-05-26) föreslås området längs Österleden att bli ett nytt stort utvecklingsområde för bostäder och verksamheter. Kommunens mark- och exploateringsansvariga vill därför se andra lösningar än de stora ytorna för markparkeringar som visas i programmet och som Arenabolaget önskar. Motivet är främst att marken anses vara alltför värdefull för en så extensiv användning.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Planområdet består huvudsakligen av en delvis betad skogsbacke, åker mark och Uppsalas cirkusplats.

Längs i norr finns en tunnel under Österleden.

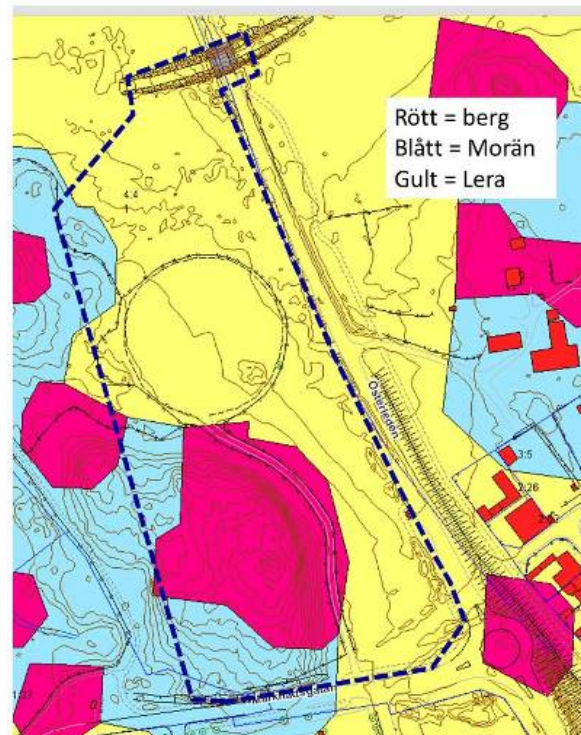
Nöjesfält på cirkusplatsen 2009-04-30

Markförhållanden

Området i stort karakteriseras av uppstickande håll- och moränområde med mellanliggande lerig mark. Under leran följer normalt silt och morän på berggrunden. Grundvattennivåns variation inom området är bristfälligt känd.

Uppsala Arena kommer i sin helhet att byggas mellan en nordsydlig höjdrygg och Österleden. Højdryggens östra sida består av berg, som måste sprängas bort för att ge plats till arenan. Det finns troligen inte några påtagligt genomsläppliga spricksystem i bergryggen och sprängningen kommer därför troligen inte att påverka grund- och ytvattenförhållandena vare sig västerut eller väster om vattendelaren. (Bedömningar som gjordes i samband med programmet).

Jordartskartan

Grundvatten

Nuläge

Området i stort karaktäriseras av uppstickande häll- och moränområde med mellanliggande lerig mark. Under leran följer normalt silt och morän på berggrunden. Grundvattnet rör sig ovanpå berget och nedför sluttningarna om det inte finns sprickor i berget. Den övre delen av berggrunden kan ställvis vara mycket uppsprucken med tidvis rikligt grundvattenförande. Åkermarken mellan Kullen och Österleden ligger mellan 25 och 26,5 meter över havet. Höjdyggen har sin högst topp på 34 meter.

Man kan räkna med att infiltrationen i Gränby sker i de uppstickande häll- och moränområdena samt i mellanliggande glaciallera om djupen inte överstiger en meter. Den glaciala leran kan tillfälligt infiltrera vatten i de torrprickor som kan uppstå vid långvarig torka. Det sker ingen infiltration i de områden med glaciallera som är tjockare än 1 meter och inte heller i områdena med postglacial lera.

SGU har tidigare gjort den bedömningen att en grundvattendelare mellan Bärbyleden och Brillinge, under opåverkade förhållanden, ligger utmed Österleden och i höjdområdet vid Brillinge. Om höjdyggen sprängs flyttas grundvattendelaren till den nya punkt som har blivit högst.

Grundvattennivåns variation inom undersökningsområdet är bristfälligt känd. Av de mätningar som utfördes dels vid kommunens nya vattenverk dels vid den nya Österleden sträckning kan man utläsa att skillnaden mellan högsta och lägsta grundvattennivå är i storleksordningen 2 m.

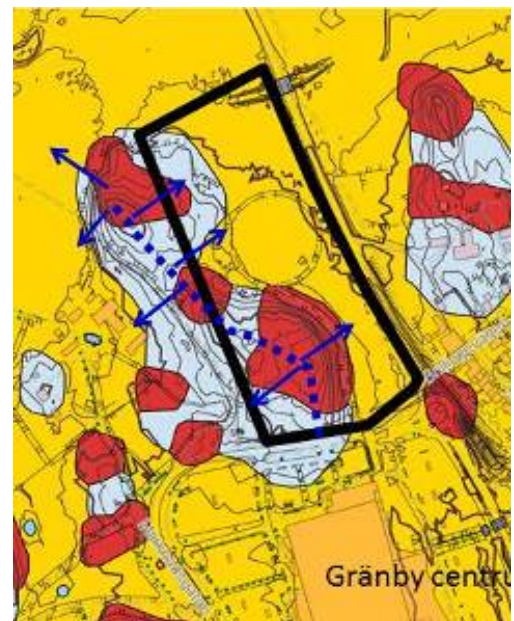
Det finns en grundvattendelare mellan dammen vid Gränby gård och planområdet.

Hydrologiska befintliga förhållanden¹

Obs att planområdet är större (bredare) idag.

Illustration: WSP, miljökonsekvensbeskrivning 200

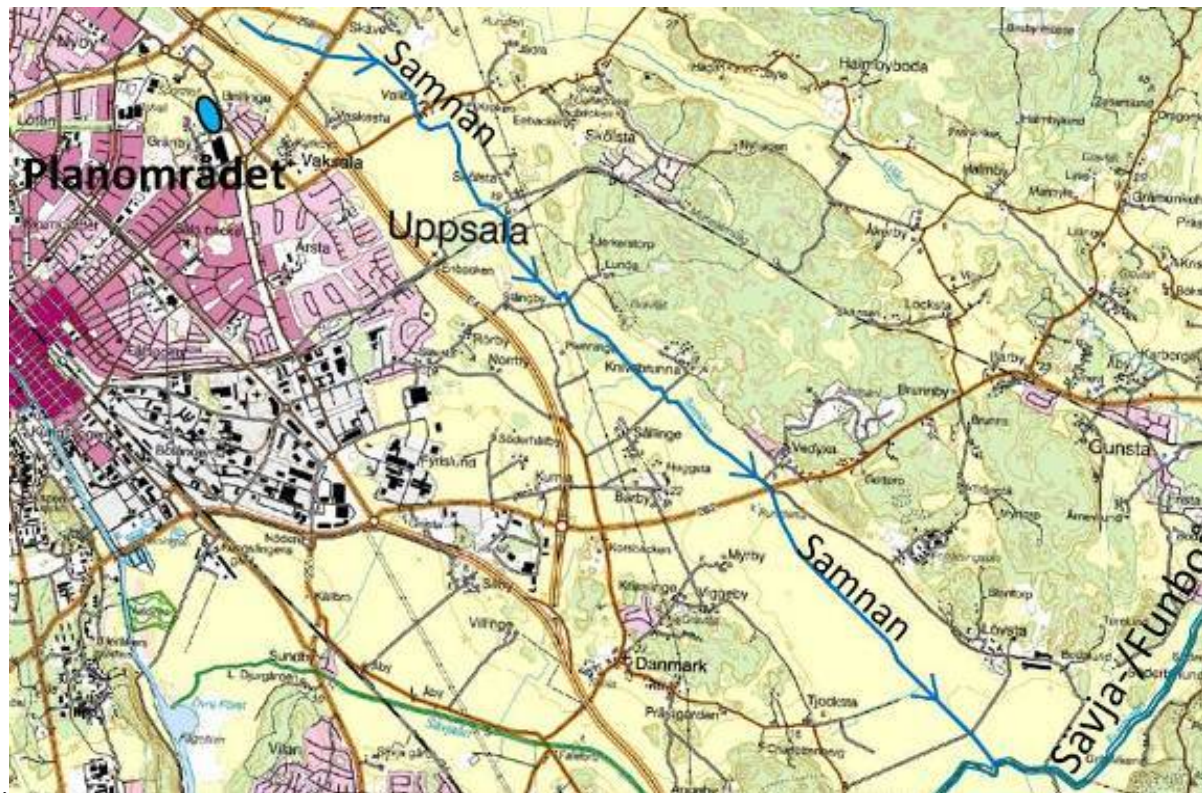
Planområdet ovanpå jordartskartan, den blå linjen visar ungefärligt läge för den befintliga grundvattendelaren i kullen

Ytvatten

Området består idag till största del av åker- och naturmark samt en grusplan som nyttjas för exempelvis cirkusföreställningar. Österleden avvattnas på båda sidor av vägen som är bomberad och har vägdi-ken och grönytor på båda sidor. Vatten från vägens östra sida avleds mot Samnan, se bild nedan.

Marken in om planområdet avvattnas naturligt åt sydväst, mot Fyrisån. Eftersom dagvattennätet är överbelastat i stadens nordöstra delar så kommer dock det dagvatten som uppstår inom planområdet att avledas mot Samnan i nordost. Samnan rinner vidare mot Sävjaån/Funboån 11 km söderut. Sävjaån rinner sedan mot Fyrisån.

Dikningsföretag

Området har sin avrinning österut mot Samnan, som är ett diknings-/vattenavledningsföretag dimensionerat för att ta emot 1,2 l/s ha från dess avrinningsområde.

Natura 2000

Sävjaån ingår också i Natura 2000-nätverket som är ett nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsländer ska bidra till att skapa. Asp och utter utgör några av de skyddsvärda arterna och en förändrad kemisk sammansättning samt ändrade strömningsförhållanden kan leda till en negativ påverkan på de miljöer som är viktiga för asp och utter.

Natura 2000-områden utses med stöd av två EU-direktiv: fågeldirektivet och habitatdirektivet. Varje land ansvarar för förvaltningen av områdena och att de listade arterna och livsmiljöerna bevaras. Om mänsklig verksamhet, till exempel jordbruk, är tillåten inom dessa områden måste den utföras i överensstämmelse med målsättningen att bevara arterna och livsmiljöerna. Natura 2000 ska bevara värdefull natur, men innebär inte något generellt stopp för pågående markanvändning eller utveckling av samhället. Det måste avgöras i varje enskilt fall vilka åtgärder som kan fortsätta och vilka som inte kan tillåtas.

Miljökvalitetsnormer för ytvatten

Miljökvalitetsnormer är ett styrinstrument inom vattenförvaltningen. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Innan en miljökvalitetsnorm fastställs måste vattnets nuvarande status undersökas, klassificeras och påverkansbedömas; se avsnittet ”Kartläggning av vatten”.

År 2009 fastställde Vattenmyndigheten för Norra Östersjön miljökvalitetsnormer (MKN) för yt- och grundvattenförekomster. För ytvattenförekomster är målet att god ekologisk och kemisk status har uppnåtts år 2015. För en del vattendrag, för vilka det anses tekniskt omöjligt att uppnå god status 2015, är tidpunkten framflyttad till år 2021. För alla vattenförekomster finns även ett krav på att statusen på recipienten inte får försämrats. Det finns nya förslag på miljökvalitetsnormer för perioden 2015-2021, men dessa är ännu inte fastställda. <http://www.viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterEUID=SE663992-160212>

Miljökvalitetsnormen för recipienten Sävjaån

Sävjaåns (recipientens) nuvarande status

Sävjaån är en ytvattenförekomst som belagts med miljökvalitetsnormer. Det innebär att en ny detaljplan inte får bidra till att försvåra att den fastlagda miljökvalitetsnormen följs. Den fastlagda miljökvalitetsnormen innebär att Sävjaån ska uppnå en god ekologisk status till år 2021 och en god kemisk status till år 2015.

Ekologisk status: Sävjaåns ekologiska status är dålig. Ekologisk status anges i fem klasser; hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig. Bedömningen av ekologisk status utgår från biologiska, fysisk-kemikaliska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer.

Kemisk ytvattenstatus: Sävjaån har god kemisk status.

Totalförsvaret

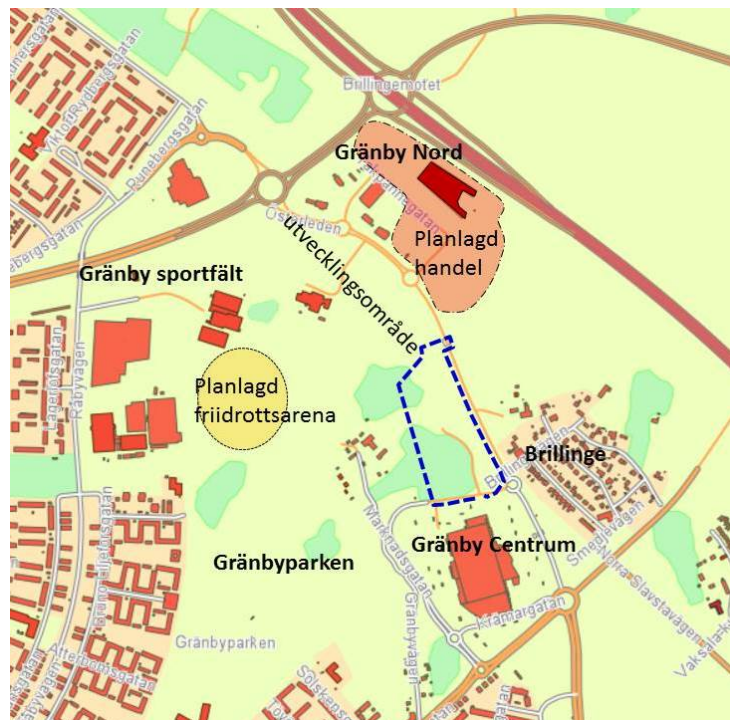
Riksintresse och stoppområde för höga objekt.

Uppsala övningsflygplats är ett område av riksintresse för totalförsvarets militära del och flygplatsen har en omgivningspåverkan som delvis består av krav på hindersfrihet.

Anläggningar utanför tätortsmarkering i lantmäteriverkets översiktskarta får inte vara högre än 20 meter, se kartan till vänster.

Uppsala kommun anser att planområdet ligger *inom* tätorten, även om det är obebyggt. Den yta som markeras som "utanför tätort" på Lantmäteriets översiktskarta är planlagd parkmark som i sin norra del avgränsas av Gränby Centrum, Brillinge, Gränby nord (Gränby köpstad), vattenverket och Gränby sportfält. Dessa stadsdelar, utom Brillinge, domineras av storskalig bebyggelse och Gränbyparken upplevs inte som "utanför tätorten" av dem som rör sig i området. I samband med kommunfullmäktiges aktualitetsförklaring av Översiktsplanen 2014 utpekades marken längs Österleden som ett framtida utvecklingsområde.

Uppsala kommuns syn vad som är tätort påverkar dock inte avgränsningen av stoppytan för höga objekt eftersom det enbart är Lantmäteriets översiktskarta som utgör underlag för avgränsningen av stoppyta för objekt högre än 20 meter. Därför måste byggnadshöjden i planförslaget anpassas till totalförsvarets krav.

Kulturarv

Fornlämningar

Området är rikt på fornlämningar. Tre arkeologiska utredningar/förundersökningar har genomförts mellan 2008 och 2014 (se källhanvisning i slutet av kapitel 4.2.1).

Följande fornlämningar ingår helt eller delvis i planområdet:

RAÄ 103 – Stensträng och gravar

RAÄ 375 – Förhistorisks boplatz

RAÄ 272 - gravar

Eventuellt berörs även RAÄ 271 – Grav- och boplatzområde

Utredningsområdet var större än det nu aktuella planområdet eftersom de då aktuella parkeringsytorna ingick i ett tidigare.

Ur rapporten:

”Området kring de gamla byarna Brillinge, Gränby, Vaksala och den försvunna bebyggelseenheten Sala är ytterst viktigt för förståelsen av framväxten av centralorten Uppsala under yngre järnålder och medeltid. Idag är området starkt förändrat av Uppsalas utbyggnad under senare tid. Det är bara området runt Gränby 4H-gård och Brillinge som är någorlunda oförstört, med delvis bevarade naturområden och fornlämningar. Området har sedan gammalt uppmärksammats inom arkeologin.”

”Vid utredningen i åkermark upptäcktes två nya boplatztytor samt fortsättningen på en redan delundersökt boplatz. De tre boplatztytorna kan mycket grovt och preliminärt dateras till äldre järnålder, cirka 500 f.Kr. till cirka 500/600 e.Kr. Möjligtvis finns även inslag från bronsålder i området. Vid en inventering av ett intilliggande skogs- och hagparti framkom ett omfattande agrart landskap som kan dateras till 1700-tal och framåt. Intill de äldre, steniga åkrarna låg även resterna efter ett torp från 1700-talet. I samma skogs- och hagmarksområde framkom även röjda ytor som sannolikt tillhör ett ännu äldre skikt. Intill några av dessa äldre strukturer ligger en möjlig husterrass som utifrån yttre morfologi skulle kunna vara från mellersta järnåldern. Dessutom ligger redan kända gravar i området och ytterligare möjliga gravar påträffades vilket ytterligare förtätat fornlämningsmiljön.”

”I korthet visar fornlämningsbilden på ett intensivt utnyttjande av området från bronsåldern och framåt. Det rör sig om ett förtätat och komplext fornlämningsområde där de kända lämningarna ligger på moränpartierna. När det gäller järnåldern så handlar det mest om gravfält. Boplatserna finns antagligen i den nuvarande åkermarken. Områdets mycket rika fornlämningsmiljöer tillsammans med resultaten från de arkeologiska undersökningarna tyder på en tidigt centraliserad bygd: Rika gravfynd kan avspegla högstatusmiljöer kring områdena vid Brillinge/Vaksala. Samnans dalgång har utgjort ett tidigt maktcentra.

Planförslaget förutsätter ett borttagande av fornlämningarna RAÄ 103, RAÄ 272 och RAÄ 375 samt eventuellt även ett borttagande av RAÄ 271. Fornlämningarna RAÄ 102 och 333 berörs troligen inte.

Riksintresse för kulturmiljö

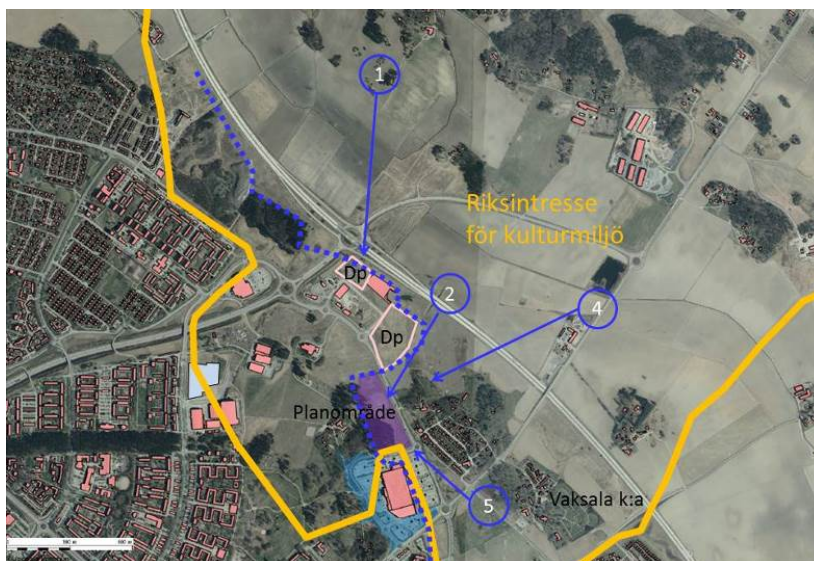
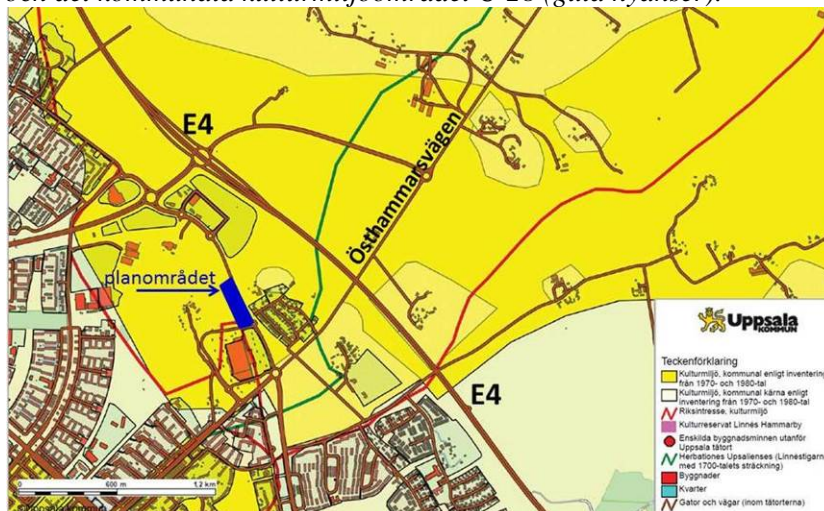
Planområdet ingår i riksintresseområde för kulturmiljövården, Vaksala C 36 samt i det kommunala kulturmiljöområdet U 28. Riksintresseområdet består i sin helhet av en öppen flack slättbygd och ingår i den vidsträckta Uppsalaslätten. Idag är den kulturhistoriska kunskapen om de olika delarna av programområdet mycket skiftande, bland annat saknas upplysningar om den befintliga äldre bebyggelsens kulturvården.

Som uttryck för riksintresset nämns särskilt grav- och boplatsområden med stensättningar, skärvestenshögar, röjda ytor och terrasseringar från främst bronsåldern, äldre och yngre järnåldersgravfält samt runstenar vid Vaksala medeltida kyrka, m.m. Miljön vid Vaksala kyrka har stor samhällshistorisk betydelse som ett välbevarat sockencentrum med välbevarade byggnader. Närområdet till kyrkan präglas av öppen odlingsmark som bidrar till upplevelsen av kyrkan som ett historiskt och dominerande inslag i landskapsbilden.

Kontakten mellan planområdet och Vaksalaslätten är redan dålig och kommer att försämrars ytterligare, se bild t.h.

Motorvägen och det stora kraftledningsstråket på slätten är befintliga barriärer. För närvarande pågår utbyggnaden av Gränby Nord (Gränby köpstad) och de nya, stora byggnaderna för handel kommer att ytterligare skärma av slätten från Gränbyparken. Naturmarken på backarna runt Brillinge ligger i fonden från Östhammarsvägen, öster om Vaksala. Vyn från Norra Slavstavägen, närmast Östhammarsvägen, kommer även fortsättningsvis att domineras av Gränby centrum.

Riksintresset för kulturmiljövården Vaksala C 36 (innanför röd linje) och det kommunala kulturmiljöområdet U 28 (gula nyanser).

Gul gräns=riksintresseområdet för Vaksala.

Rosa områden med markeringen "Dp" visar detaljplaner som har vunnit laga kraft och vars byggnader kommer att skärma av siktlinjen.

Blå streckad linje markerar gränser för hur långt man kommer att se från slätten mot planområdet.

Naturmarken på backarna runt Brillinge ligger i fonden från Östhammarsvägen, öster om Vaksala.

Arenan kommer inte att synas från Vaksala kyrka p.g.a. höjdskillnaden. Vyn från Norra Slavstavägen, närmast Östhammarsvägen (se bilden t.h.), kommer även fortsättningsvis att domineras av Gränby centrum men anläggning blir dock synlig bakom centrums parkering, skyltar och flaggor.

Vy (från punkt 5 på kartan ovan) mot planområdet från Norra Slavstavägen. Planområdet ligger vid skogsbacken längs bak i fonden

Planområdet kommer inte att ha någon visuell kontakt med riksintresseområdet för Uppsala stad.

Kommunalt kulturmiljöområde – Vaksala

Hela planområdet ligger inom ett kommunalt kulturmiljöområde för Vaksala (U28). Områden som särskilt väl illustrerar områdets kulturhistoriska innehåll, och som ligger i närheten av Gränby centrum, är Vaksala kyrkomiljö (U28:1) och Brillinge (U28:7). Vaksala kyrkomiljö består av ett äldre sockencentrum med en intressant kyrkplats, och inom området finns även ett gravfält från yngre järnåldern samt ett stort antal runstenar. Området kring Brillinge illustrerar en agrar miljö med en igenlagd f d åkermark.

Gränby Linnéminne

Carl von Linnés dotter, Sara Stina von Linné, var intresserad av botanik och bodde på en gård i Gränby nära planområdet. Linnéminnet i Gränby har ett kvinnoperspektiv där kvinnorna kring Linné lyfts fram tillsammans med kvinnliga forskare genom tiderna. I Gränbyparken finns Sara Stinas stig som med skyltar längs vandringen berättar om kvinnliga botaniker och vad kvinnor och barn gjorde i jordbruket i början av 1800-talet. I anslutning till Sara Stina von Linnés gård i Gränby har Sara Stinas stig anlagts. Den är gjord för barn och på ett antal skyltar ledsagas man av Sara Stina von Linnés piga.

Gränby Gård

Gränby gård beskrivs i Uppsala kommuns kulturmiljöprogram ”Stadsdelens namn har lånats från byn Gränby som omtalades redan år 1316. Stadsdelen ansluter till det landskap som utgör en del av Uppsalaslätten och fornlämningar ingår i en förtätad och sammanhängande fornlämningsmiljö med stort historiskt djup.

På Gränby gård finns Gränby 4H-gård med levande lantbruksmiljö, som är öppen för barn, ungdomar och allmänhet.

Gränby 4H arrenderar betesmarken i skogsbacken.

Gränby gård

Upplevelsen av att Gränby gård ligger i en helt lantlig miljö kommer att påverkas av flera projekt än Uppsala Arena. Utbyggnaden av Gränby sportfält kommer att slutföras med en utomhusarena för friidrott mellan Relitahallen och Gränby gård. Gränby centrum kommer med största sannolikhet att uppföra byggander närmare Gränby gård. På Bruno Liljeforsgatan kommer bostadshus i 16 våningar att uppföras närmast von Bahrska häcken.

Utsikt mot planområdet från Gränby gårds nordöstra hörn. Siluetten av det aktuella projektet Uppsala Event Center markeras med en gul linje. Ishockeyarenan ligger närmare än övriga byggnadsdelar och det gör att den blir mycket större i bilden. Illustration: Sweco Architects.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Stads- och landskapsbild

Planområdet ingår i ett större flackt landskapsrum med långa utblickar ut mot Brillinge och Jälla. Längs Österleden norr om Brillinge, består området framförallt av åker. Österledens utformning och placering gör att den upplevs som en genomfartsväg/-led utanför staden. Bärbyleden är en av de större entréerna till Uppsala stad. Gränby backe med omgivningarna utgör ett värdefullt inslag i stadslandskapet. Höjdläget för Gränby backe gör det möjligt att från vissa platser få en utblick över staden.

Karaktern i området är fortfarande lantlig, trots närheten till Gränby centrum. Landskapet norr om planområdet är mycket flackt medan landskapet i väster är mer varierat med betade och/eller skogsklädda moränbackar. En omvandling av Gränby Nord (Köpstad), Gränby sportfält och Gränby centrum har redan inletts. Dessutom kommer området sydost om Österleden att i framtiden bebyggas med bostäder mm. Närområdet kommer därmed att bli mer bebyggt.

Det flacka landskapet sett från planområdet (Cirkusplatsen) mot Österleden och Gränby köpstad

Panorama från Cirkusplatsen mot Österleden och Brillinge, Vaksala kyrka syns längst till höger

Panorama från Gränby centrum/Marknadsgatan mot Österleden och Cirkusplatsen

Naturvärden

Planområdet berör delar av Gränbyparken.

Hela Gränbyparken, bortsett från den sydvästligaste anlagda delen, utgörs av de kvarvarande delarna av kulturlandskapet kring Gränby gård. Här finns åkermarker, omväxlande öppna och trädbevuxna betesmarker samt åkerholmar och skogsdungar som inte längre betas.

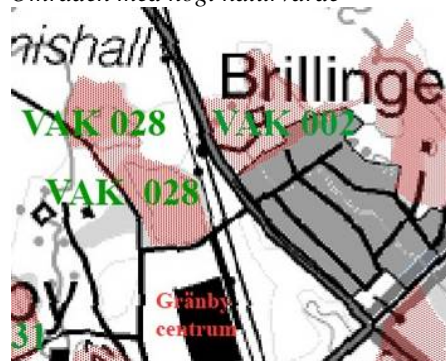
Betesdriften i Gränbyparken, som idag sker inom ramen för verksamheten med djurhållning vid Gränby 4H-gård (Gränby 4H arrenderar marken), är av avgörande betydelse för att kulturlandskapet med sina flora- och faunavärden (inklusive salamanderbiotoper) ska kunna bibehållas. I vissa delar av markerna är betetrycket lite för lågt för närvarande och skulle behöva ökas.

Värdefull naturmiljö – allmänt

Öster om Gränby gård finns två betade skogsbackar med grova, därav flera tvåstammiga, tallar åtskilda av en öppen gräsmark (Vak 028). I den södra backen har betet återupptagits relativt nyligen och i begränsad utsträckning. I den västra delen finns betesmarker och öppen gräsmark. Grässvålen saknar spår av gödsling och är mycket artrik. En mer detaljerad naturvärdesbedömning av objekt VAK 028 har utförts 2008 (Ekologigruppen). Floran på den öppna gräsmarken, vilken har bedömts vara av regionalt värde (klass II) medan tallbackarna bedömts vara av kommunalt värde (klass III). Tallbackarnas flora är trivial, här utgörs naturvärdena främst av grova tallar, hålträd och förekomst av signalarterna grovticka och tallticka. Tallbacken hyser en rik fågelfauna.

Områden med högt naturvärde

Skogsbacken sedd från Cirkusplatsen (från öster)

Cirkusplatsen sedd från kullen i planområdet

Gränby gård sedd från kullen i planområdet

Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Större vattensalamander förekommer i Uppsala bland annat i Gränbyparken och vid Vaksala kyrka. Som en del av detaljplanen för bostäder vid Gränby backe (som vunnit laga kraft) utpekades ett hänsynsområde för arten. En mindre del av det tidigare utpekade hänsynsområdet för större vattensalamander tas i anspråk av arenan.

Texten nedan är ett koncentrat av miljökonsekvensbeskrivningens kapitel om den större vattensalamander, författat av Ekologigruppen 2015.

Artskyddsförordningen

Den större vattensalamandern har ett starkt lagligt skydd genom 4 § artskyddsförordningen. Enligt den får djuren inte avsiktligt fångas, dödas eller störas. Inte heller djurens vistelsemiljöer får skadas eller förstöras. Om det finns risk för att populationen av större vattensalamander påverkas negativt av en exploatering måste en dispens sökas från Länsstyrelsen enligt 14 § artskyddsförordningen. Dispens kan endast ges om vissa krav är uppfyllda. Hoten mot större vattensalamander handlar främst om förstörda livsmiljöer och isolering. Vägar innebär problem av flera skäl. De farligaste vägarna är de som genomkorsar groddjurens vandringsväg från vinter till sommarhabitat

Artens livsmiljöer

Den större vattensalamanderns livsmiljöer finner man främst i öppna kulturlandskap, men även i rena skogslandskap. Landmiljöerna brukar bestå av en mosaik av mogna skogsbestånd, ofta lövdominerade, med tillgång till gömslen i form av stenrösen, jordhålor eller gammal död ved. Denna typ av miljö passar även andra groddjur. Salamandrar letar ofta efter föda på nätterna, och födan består främst av ryggradslösa djur. Gräsmarker, buskmarker och skogsmiljöer – främst lövskog - används för födosök. Salamandrarna håller sig ofta i gömslen under liggande trädstammar och stenar, som både erbjuder skydd mot predation (rovdjur) och ger möjlighet att finna föda.

På våren förflyttar sig salamandrarna från sina övervintringsmiljöer till småvatten för fortplantning (lek). Större vattensalamander har en långsam yngelutveckling och de unga djuren lämnar inte dammen förrän augusti-september. De vuxna vattensalamandrarna lämnar dammen tidigare, i juni-juli. Man har sett att salamandrar kan röra sig vanligtvis inom en radie på 200 meter från sin lekdamm. Avståndet är beroende av tillgång på lämpliga livsmiljöer och det omgivande landskapets struktur. Under vintern går salamandrarna i dvala. Övervintringsplatser kan vara desamma som sommarens gömslen, men inte alltid.

Livsmiljöer i Gränbyområdet

Som en del av detaljplanen för bostäder vid Gränby backe genomfördes åtgärder för att säkerställa den större vattensalamanderns fortlevnad i området. I nuläget finns sex dammar för vattensalamander belägna i Gränbyparken, varav en ursprungsdamm och fem av kommunen anlagda dammar mellan åren 2008-2010.

Damm 4 stängdes 2011 av från vattenförsörjningen i samråd med Länsstyrelsen för att istället gynna en annan mer sällsynt art.

Planområdet för Uppsala Arena är belägen ca 300 m (fågelvägen) nordöst från närmsta damm Gränbyparken. I Gränbyparken finns flera lämpliga övervintringsområden i form av en sluttning med krossten intill en av dammarna och gott om håligheter i marken (sorkgångar) i de öppna gräsmarkerna intill dammarna. Kommunen har även gjort övervintringsgropar och lagt ut död ved intill dammarna vilka också bör kunna användas som övervintringsområden.

Salamanderdammar i Gränbyparken.

Illustration Ekologigruppen AB

Förekomst av större vattensalamander i Gränby parkområde

Större vattensalamander har observerats i tre av Gränbyparkens dammar, samt i dammar utanför området, bl.a. vid Vaksala kyrka. Inventeringar av större vattensalamander har skett mellan åren 2009 och 2015. Trots insatta åtgärder pekar resultaten på en nedåtgående trend fram till 2013, som sedan följs av en möjligen stigande trend för åren 2014 och 2015. Visuella eftersök av larver i alla dammar gjordes hösten 2014 men utan att man återfann några.

*Observationer av större vattensalamander i Gränbyparken
Illustration Ekologigruppen AB*

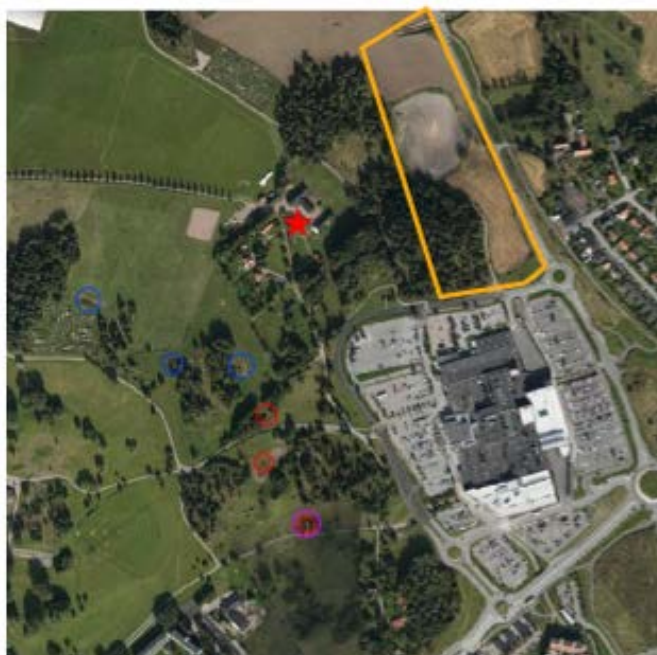
*Orange gräns:
Planområdet*

*Röda små ringar:
Damm med observation av större
vattensalamander.*

*Röd + rosa ring:
Ursprungsdammen i Gränbyparken*

*Blå ring:
Arten har eftersökts årligen efter
anläggning, men inte påträffats.*

*Stjärna:
En större salamander siktad i ank-
dammen på Gränby gård 2012 (ej
lämplig fortplantningsmiljö)*

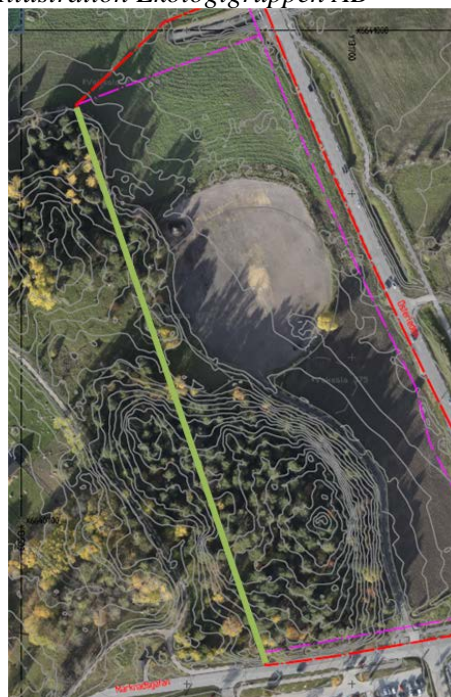

Utredning om potentiellt övervintringsområde

Kommunen undersökte våren 2015 om det aktuella planområdet utgör övervintringsområde för större vattensalamander under (Pettersson och Åberg 2015). Ett driftstaket med fällor sattes upp längs med plangränsen i sydsydost till nordnordväst och kontrollerades dagligen varje morgon från 3 april till 15 maj mellan klockan 6 och 8. På så sätt skulle vattensalamandrar kunna fångas in i sin vandring från det då potentiella övervintringsstället mot dammarna i Gränbyparken. Fällorna möjliggjorde inte infångning av salamandrar i sin vandring åt det motsatta hållet.

Inga större vattensalamandrar återfanns, däremot hittades 60 mindre vattensalamandrar och ett antal grodor.

*Placering av driftstaketet (grön linje).
Illustration Ekologigruppen AB*

Bedömning

Enligt Artskyddsförordningens 4§, punkt 4 är det förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Det är därför viktigt att avgöra vad som är fortplantningsområde och viloplats.

Eftersom inga djur påträffades vid inventeringen under våren 2015 (se föregående sida) så bedöms därmed frågan huruvida detaljplanens genomförande medför exploatering av en vistelsemiljö för större vattensalamander som utredd. Skogsområdet är ingen vistelsemiljö för större vattensalamander. Det behövs därför ingen dispensansökan för större vattensalamander utifrån artskyddsförordningen 4 § punkt 4.

Det konstateras i driftutredningen (Pettersson och Åberg 2015) att unga individer av större vattensalamander kan röra sig längre än aduler och därför går inte att helt utesluta att den inventerade lokalen inte används av juvenila större vattensalamandrar. Det är riktigt att unga individer kan röra sig längre (upp till 1 km i gynnsamma miljöer har påvisats). Förekomsten av enstaka vandrande salamandrar innebär dock inte att området är en vistelsemiljö för salamandrar. I en population finns det en fördelning mellan gamla och unga individer, finns det inga gamla individer är området knappast en vistelsemiljö för salamandrar även om någon enstaka salamander skulle röra sig i området. Det finns heller inga uppgifter som tyder på att unga och vuxna djur är i olika områden under sin landfas.

Om enstaka större vattensalamander skulle dödas i detaljplaneområdet bedöms inte detta kunna betraktas som avsiktligt dödande enligt 4§ punkt 1. Uppsala kommun har tidigare gjort stora ansträngningar att ta reda på om salamandrar finns i området och vidtar också skyddsåtgärder för att inte skada eller döda salamandrar i samband med exploateringen. Med stöd av att det kunnat konstateras att det aktuella området inte utgör vistelseområde för större vattensalamander, och eftersom Uppsala kommun inte visat uppenbar likgiltighet inför artskyddsförordningen, är bedömningen att planen inte strider mot artskyddsförordningen 4§.

Som konsekvens av ovanstående krävs ingen ansökan om dispens för att få genomföra planen enligt 14§ artskyddsförordningen.

Större vattensalamander har hittats i tre olika lokaler i Gränby/Vaksala. Österleden och Vaksalagatan har mycket trafik och är troligen totala barriärer för större vattensalamander. Ett samband mellan salamanderpopulationen vid Vaksala och Gränby är därför endast teoretiskt. Det finns en tunnel under Österleden som salamandrar möjligen (genom tursamhet) kan ta sig förbi Österleden. Avståndet till denna från närmsta salamanderlokal är dock flera hundra meter och närmsta salamanderlokal ligger totalt sett minst 500 m bort och salamandrar måste dessutom passera ytterligare en väg.

Slutsatsen måste bli att ingen spridning sker mellan lokalerna idag. Detaljplanens genomförande är därmed obetydlig avseende spridningsmöjligheten eftersom spridning inte är möjlig ens i nuläget. Planens lokalisering intill Österleden och arenans tillkomst därinom innebär därför ingen ytterligare negativ påverkan på spridningsmöjligheterna för större vattensalamander.

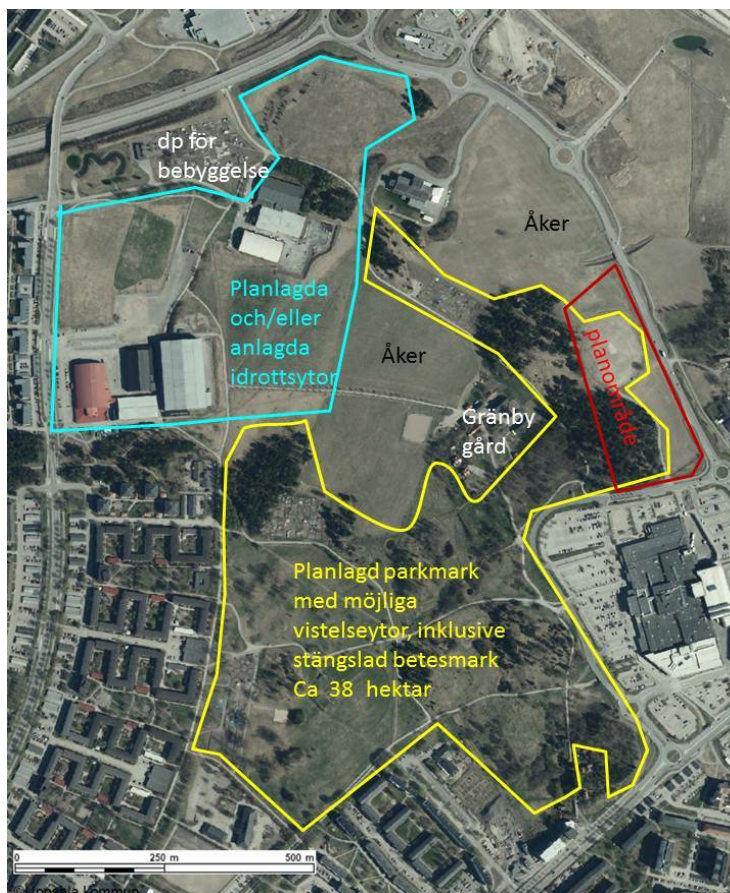
Mindre vattensalamander

Driftinventeringen utförd under 2015 visar att området används som övervintringsområde av *mindre* vattensalamander. Konsekvensen av detta är att dispens krävs för att få genomföra planen enligt 15§ artskyddsförordningen och kan ges med grund av: ”om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispens inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde”. Kommunen kan i samband med dispens, om sådan ges, komma att förbindas med åtgärder för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus hos arten.

Rekreation och friluftsliv

Gränbyparken

Planområdet berör det tätortsnära rekreationsområdet Gränbyparken. Den yta som är teoretisk möjlig att använda för rekreation är cirka 38 hektar. I Uppsala kommuns rapport Nära till naturen är det större grönområdet bedömt som ett "promenadområde", d.v.s. ett område som kan fungera för daglig rekreation för de kringboende. Promenadområdet bedöms i första hand nyttjas av de boende i de närliggande Gränbyparken har en nyckelfunktion i den rekreativa grönstrukturen för nordöstra Uppsala.

Rekreationstråk mellan Kvarntorget och Jällaområdet

Det mest betydelsefulla stråket som berör Gränbyparken förbinder innerstaden med närströvområdena utanför staden. Stråket går idag fram till E4 från innerstaden via Kvarntorget och Gränbyparken. I framtiden siktar Uppsala kommun på att förlänga stråket vidare under E4 och över Samnan till Jällaområdet. Tillsvidare nås Jällaområdet via Nyby och Lerdammsparken där det finns en tunnel under E4 med en stig som leder till skogen.

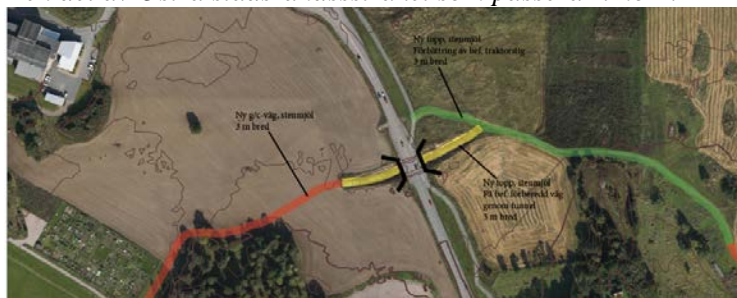
Enligt översiktsplanen ska stråket på lång sikt kompletteras med en förbindelse under E4 och över väg 288, i höjd med Brillinge.

Östra Stadsrandsstråket

Kommunen planerar ett nytt rekreati-
onsstråk som ska gå utmed den östra
stadsranden mellan Gamla Uppsala i
norr och Slavsta i söder. I Gränby
och Brillinge blir vackra hagmarker,
odlingslandskap, jordbrukslandskap
och fornlämningar mer tillgängliga.
Stråket kommer att beröra den norra
delen av planområdet, se bild nedan.

Den del av Östra stadsrandsstråket som passerar i norr.

Linnéstig

I anslutning till Sara Stina von Linnés gård i Gränby har Sara Stinas stig anlagts. Den är gjord för barn och på ett antal skyltar ledsagas man av Sara Stina von Linnés piga.

Gränby Gård

I Gränbyparken finns Gränby 4H-gård med levande lantbruksmiljö, med hästar, kor, får, getter, grisar, kaniner, höns, ankor m fl. Gården är öppen för barn, ungdomar och allmänhet. Gränby 4H-gården bjuder på många aktiviteter och är ett populärt utflyktsmål. Gården arrenderar marken från Uppsala kommun och är en av två 4H-gårdar i nordöstra Uppsala.

Gränby 4H arrenderar marken av Uppsala kommun.

Gränby gård

Föreslagen bebyggelse

Gestaltningen av Arenan är väldigt betydelsefull för hur den kommer att upplevas av dem som vistas i Gränbyparken och Gränby 4H-gården.

Gränby gård behöver kompenseras för den åkermark som tas i anspråk för den större vattensalamanderns behov. Det kommer troligen inte att vara möjligt för gården utnyttja de åkerytor som finns i norra delen av Gränbyfältet eftersom de ingår i ett framtida utvecklingsområde, enligt Aktualitetsförklaringen 2014-05-26.

Gränbyparkens gränser tydliggörs och stärks i terrängen. En utredning pågår inom stadsbyggnadsförvaltning. Tydliga entréer till parken utformas och förses med informationstavlor.

Ett levande, biologiskt rikt jordbrukslandskap behålls och hävdas kring visningsgården Gränby 4H-gård. Gården har viktiga sociala och pedagogiska funktioner. Områdets rekreativa, biologiska, kulturella och landskapsmässiga värden tas tillvara och utvecklas. Gränby Linnéminne, liksom övriga intressanta företeelser inom området, värnas och visas.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Föreslagen bebyggelse – Uppsala Arena

Uppsala Arena blir ett landmärke som tillför stadsranden och stadsdelen en märkesbyggnad med höga arkitektoniska kvaliteter. Anläggningen blir levande med en öppen och inbjudande karaktär även när den inte används för stora evenemang. Arenan betraktas som en del av staden och har god tillgänglighet för gång, cykel och kollektivtrafik. Arenan/UEC är tänkt att bli en plats för idrott, nöjen och möten med plats för ishockey- och basketmatcher i seriespel, konserter och evenemang samt större kongresser och mindre mässor. Utöver byggnaderna behövs dessutom ytor för torg, angöring för transporter till evenemang samt ytor för cykel och buss. Byggnaderna tillåts att vara 20 meter höga.

Det aktuella projektet Uppsala Event Center

Det arenabolage som vill bygga och driva anläggningen har utvecklat konceptet från ishockeyarena till ett mer varierat evenemangscener. Konceptet kallas därför Uppsala Event Center.

Ishockeyarenan är fortfarande den dimensionerande byggnaden med fasta mått för ispisten (hockeyplan) och den inre takhöjden. Det som kan varieras är antalet sittplatser, som beräknas bli cirka 6 800 vid matcher och 7 500 vid konserter, d.v.s. mindre än de vad planen är dimensionerad för. Ispisten kommer att vara nedsänkt under mark så att entréplanet för besökarna hamnar i arenatorgets marknivå. Söder om och intill själva ishockeyarenan föreslås en byggnad som kallas ”Experia” med möjlighet till utställningar och aktiviteter. Utöver själva arena- och konferensfunktionen kommer det även att finnas 4 000 kvm kompletterande lokaler med ytor för service, serveringar och butiker med koppling till arenaverksamheten.

De illustrerade byggnaderna t.h. omfattar cirka 16 300 kvm byggnadsarea.

Anläggningen beräknas stå värd för cirka 120 evenemang arenas första år. Av de 120 evenemangsdagarna har de endast räknat med att åtta av dem är utsålda, d.v.s. ca 7 500 betalande åskådare. I kalkylerna beräknas besöksantalet uppgå till ca 410 000 betalande under det första året.

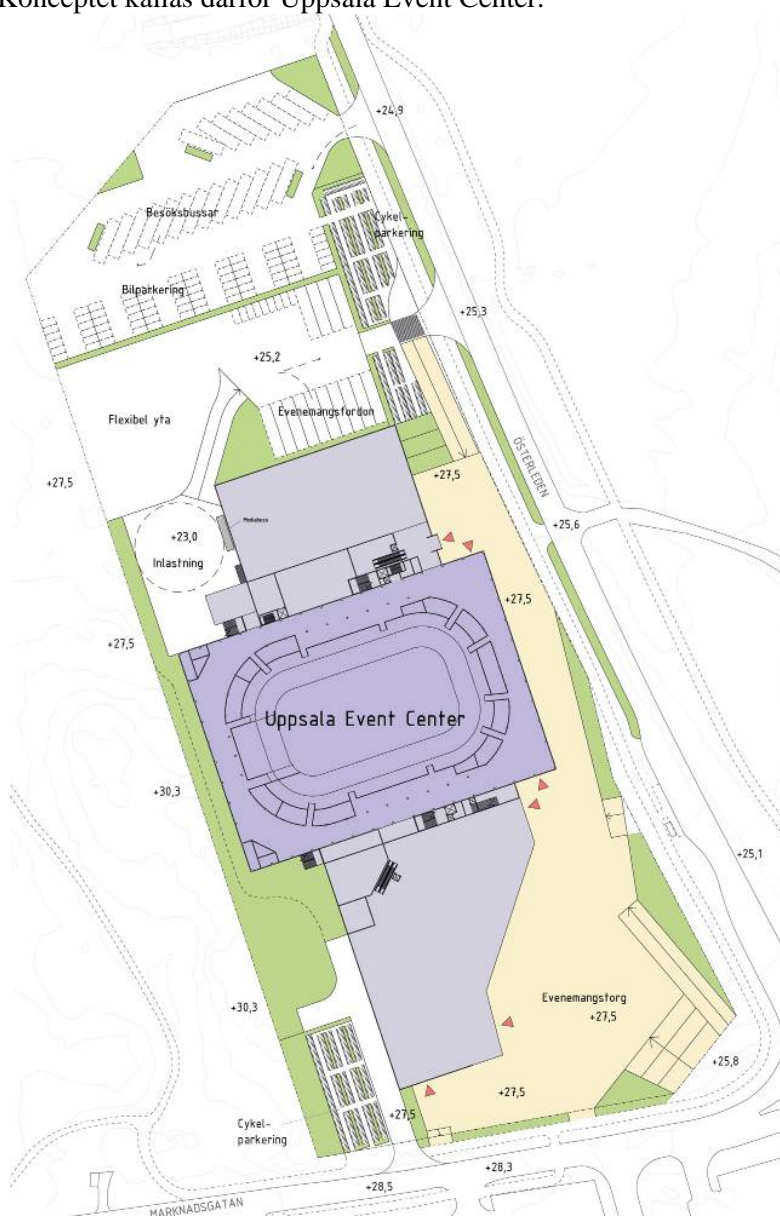

Illustration: Sweco Architects

Gestaltningsfrågor*

Planen behöver vara tillräckligt flexibel och ta höjd för en högkvalitativ gestaltning men plats för de besöks- och kommersiella verksamheter som behövs för anläggningens finansiering och verksamhet. Det är viktigt att det yttersta, synliga skiktet har ett fasadmateriale som utstrålar kvalitet, även om den finns andra enklare fasadmateriale innanför.

Följande aspekter på gestaltningen ska beaktas när planbestämmelserna tolkas:

- Arenaanläggningen ska hålla en hög arkitektonisk kvalitet som speglar dess status om märkesbyggnad.
- Arenaanläggningen ska fungera som en del i ett nytt statsstråk längs Österleden, som förbinder bebyggelse i Östra Sala backe med det föreslagna utvecklingsområdet västerut mot Bärbyleden/väg 55. Det är viktigt att mötet med Österleden utformas så att det blir trivsamt och intressant att röra sig längs den planerade gång- och cykelbanan på Österledens västra sida.
- Den sida som är vänd mot Gränbyparken och Gränby gård bör ges en lugn utformning för att inte skada rekreativmiljön.
- Den sida som är vänd mot Marknadsgatan bör utformas så att kontakten mellan Gränby centrum och anläggningen känns naturlig och lättillgänglig.
- Marken på kvartersmarken runt arenaanläggningen ska på ett välkomnande och lättillgängligt sätt möta omgivande gator och parker med fokus på upplevelsen i ögonhöjd.

Idékoncept för det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Anläggningen är tänkt att bli en viktig profilbyggnad för staden och bör annonsera sig mot Österleden och den bör därför gestaltas med öppenhet och ljus för att förstärka upplevelsen av evenemang och fest. Det aktuella projektet Uppsala Event Center är uppdelat i tre volymer där den centrala delen för arenarummet ger ett högre och spännande intryck. Den högre byggnadsdelen har i illustrationerna nedan en svepande fasadutformning för att signalera byggnadens innehåll, kvalitéer och hållbara profil. Fasadbeklädnad kan bli miljövänliga transparanta ETFE element samt olika skivmaterial, perforerad plåt och glas. Samtliga fasadmateriale blir valda för att minimera miljöpåverkan på dagvatten och omgivande mark.

Torget är tänkt att utformas som ett publikt stråk som binder ihop restaurang- och butiksentréer i söder till huvudentréerna till arenarummet i norr.

Vy från sydost på Österleden

Illustration Sweco Architects

* I programhandlingen från 2009 finns illustrationer på en anläggning som kan rymma de sportsliga aktiviteterna och kommersiella verksamheterna i projektet. Dessa tidiga illustrationer är inte längre aktuella.

Vy från nordväst på Österelden

Illustration Sweco Architects

Vy från den västra delen av Marknadsgatan, den gula linjen markera byggnadshöjden på det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Illustration Sweco Architects

Planbestämmelser för den föreslagna bebyggelsen

ANVÄNDNING

Kvartersmark

R₁ Evenemangsarena. Inslag av handel och andra verksamheter med koppling till arenaverksamheten får förekomma i begränsad utsträckning.

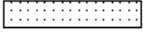
Egenskaper

UTNYTTJANDEGRAD

e₁ 0000 Största tillåtna byggnadsarea är 20 000 kvm.

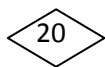
Motivet till den stora och flexibla byggrätten är att den är nödvändig för att möjliggöra en placering av anläggningen nära Gränby Centrum (viktigt för verksamheten) eller nedanför kullen (möjliggör ett bevarande av skogsbacken). Byggrätten anges i byggnadsarea eftersom byggnaderna är speciella eftersom det inte utformas med "våningar" i vanlig bemärkelse. Den del av kvartersmarken som inte har bestämmelsen "byggnad får ej uppföras" är cirka 39 000 kvm stor. Den största tillåtna byggnadsarean är ungefär halva den ytan, 20 000 kvm.

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

 Byggnad får ej uppföras

Motiv: Huvuddelen av kvartersmarken får bebyggas men mot Gränbyparken lämnas en 12 meter bred zon där byggnad inte får uppföras. Zonens bredd är främst till för att möjliggöra de markarbeten som är nödvändiga för anläggningens uppförande.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Högsta totalhöjd i meter ovan mark. Totalhöjden får räknas från den högsta punkten på den mark som berörs av byggnaden. Det är markhöjden på plankartans grundkarta som ska ligga till grund för beräkningen av totalhöjd.

Motiv: se nästa sida

Högsta totalhöjd +50 meter över nollplanet.

Motiv: se nästa sida

f₁ Arenabyggnadens utformning och ytmaterial ska ges en hög arkitektonisk kvalitet som speglar dess status som märkesbyggnad samt som motsvarar dess väldiga storlek och exponerade läge. Vid eventuella om- och tillbyggnader ska utformningen vara sådan att byggnaden framstår som en arkitektonisk helhet. Detaljer ska utformas med stor omsorg. **Motiven** till bestämmelsen **f₁** är att anläggningen blir ett av stadens viktiga ansikten utåt, en byggnad med hög profil som kommer att ta emot ett stort antal besökare från andra delar av landet. Byggnadens storlek och exponering medför också att kraven på en högkvalitativ byggnad ökar.

f₂ Fasadernas och takens ytskikt får ej bestå av material som domineras av koppar eller zink. **Motivet** till bestämmelsen **f₂** är att minska risken för att dagvattnet förorenas av koppar och zink.

f₃ Mark och eventuella stödmurar som vetter om Österleden ska utformas med ett stort inslag av avtrappningar och växter. **Motivet** till bestämmelsen **f₃** är att många i framtiden kommer att röra sig längs den föreslagna gång- och cykelbanan på Österledens sydvästra sida och att en eventuell stödmur måste utformas så att den inte uppfattas som en stum och stängd mur för dem som rör sig i gatunivå.

Motivet till bestämmelsen om högsta totalhöjd är i första hand hänsyn till totalförsvarets nuvarande stoppområde för höga objekt som innebär att anläggningen inte får vara högre än 20 meter ovan mark. (se rubriken Riksintresse för totalförsvaret)

Markhöjden inom kvartersmarken varierar mellan +24,5 och +35 meter. Av byggrätten är det 7 700 kvm som ligger högre än 30 meter över nollplanet. Den högsta arenadelen (ishockeyarenan) har en yta på cirka 8 400 kvm. Planens byggrätt är 20 000 kvm byggnadsarea som kan utnyttjas inom en yta som är 39 000 kvm.

Om anläggningen uppförs som flera sammanlänkade byggnader så kommer dessa att räknas som en enda stor byggnad i samband med bygglovprövningen. De olika byggnadsdelarna hamnar då på varierande markhöjd, vilket kan medföra att beräkningen av den genomsnittliga markhöjden blir otidlig och komplicerad för den sammanlänkade byggnadens samtliga byggnadsdelar. Särskilt om utbyggnaden sker etappvis. Detaljplanens två bestämmelser om anläggningens totalhöjd syftar därför till tydlighet för projektering och bygglovprövning. De två bestämmelserna reglerar att:

1. Byggnadens totalhöjd får vara högst 20 meter ovan mark.

Totalhöjden får räknas från den högsta punkten på den mark som berörs av byggnaden och det är markhöjden på plankartans grundkarta som ska ligga till grund för beräkningen av totalhöjd.

Motiv:

Planområdet ligger inom stoppområde för höga objekt.

Om den högsta punkten är utgångspunkt så kan anläggningen placeras där det är lämpligt med hänsyn till dess funktion och samband med omgivningen. Annars finns risk att placeringen styrs av den högsta *genomsnittliga* markhöjden.

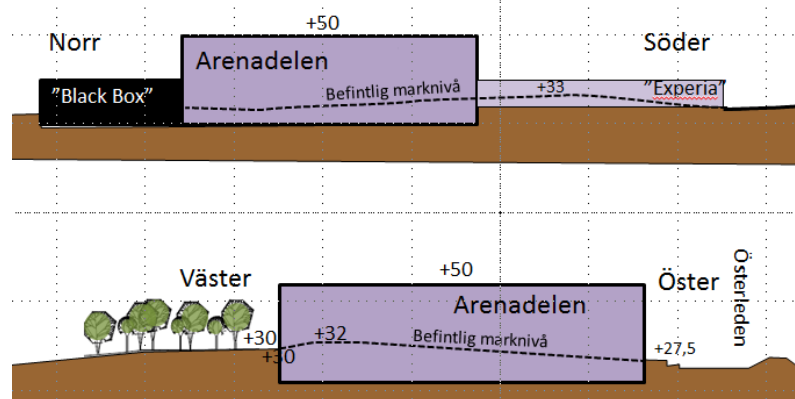
- 2.

Byggnaden får uppföras till en högsta höjd på 50 meter över nollplanet.

Motiv till bestämmelsen om en högsta totalhöjd på +50 meter över havet är att det är så liten del av planområdet som överstiger +30 meter över havet att en markhöjd över + 30 meter inte bör utgöra underlag för hela anläggningens totalhöjd.

Det aktuella projektet Uppsala Event Center - Sektioner

Det är arenadelen (d.v.s. ishockeyarenan) som behöver vara 20 meter hög. I det aktuella projektet Uppsala Event Center är ytan på Arenadelen cirka 8 400 kvm. Övriga delar av anläggningen är betydligt lägre, se sektioner nedan.

Trafik och tillgänglighet

Planområdet för arenan ligger på en plats med goda förutsättningar för biltrafik och med en potential till goda förutsättningar för angöring med cykel och kollektivtrafik. Det däremot inte möjligt att avsätta mark för parkeringar enbart till arenans behov och därför är det viktigt att utreda vilka förutsättningarna är att minska behovet av bilangöring och att förbättra möjligheten till angöring med gång-, cykel och kollektivtrafik.

Tillgänglighetsanalys (Trivector, juni 2014)

Kommunen har låtit utreda arenans tillgänglighet i ett brett perspektiv med fokus på ett hållbart resande och en god tillgänglighet utan nya parkeringsytor och beställde i april 2014 en tillgänglighetsanalys av Trivector. Syftet med utredningen var att kartlägga förutsättningarna för en hög tillgänglighet till Uppsala Arena genom ett hållbart och attraktivt resande. Utredningen skulle även identifiera behovet av kompletterande åtgärder som kan krävas för att skapa bättre förutsättningar för arenans attraktivitet ur tillgänglighetsperspektiv. Hela utredningen finns som bilaga men citeras även flitigt i detta kapitel.

Observera att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center. Parkeringsbehovet kommer dock fortfarande att var stort.

Citaten från Tillgänglighetsanalysen* markeras med *blå bakgrund och kursiv stil*.

Förutsättningar enligt Tillgänglighetsanalysen

Tillgänglighetsanalysen* bygger huvudsakligen på de besökstal som Arenabolaget kalkylerar med.

	Hockey	Basket	Övrig sport	Konf & nöjen	Genomsnittspublik	Utsålt
Arenabolagets kalkyl	4 000	1 850	3 500	3 800*	3 400	8 000 (10 000)
Dagens publiksnitt	1 261	1 200	-	-	-	-
Utredningens justering	3 000	1 500	-	-	-	-

”Arenabolaget har inte kunna lämna några uppgifter om det förväntade antalet besökande vid nöjesevenemang, då sådana kan vara av vitt skilda karaktär och omfattning. Även uppgifter om resvanor och upptagningsområde är osäkra för dessa. Fortsatta resonemang och beräkningar förhåller sig därför till sportevenemang.

De 66 sportevenemangen och de tillkommande 28 nöjesevenemangen har generellt sett evenemangsstart kvällstid någon gång mellan kl. 18.00 – 24.00. Helger är det dock inte ovanligt att matchstart är redan kl. 16.00. Spelschemat för idrottslagen ligger fastlagt ett par månader innan säsongstart, varefter övriga evenemang i arenan och området kommer att få anpassas efter detta lagda tidsschema.

Vid idrottsevenemang för Arenabolaget uppskattningen att närmare ca 80 % av åskådarna, i normalfallet kommer från Uppsala kommun. Vi möten och konferenser uppskattar de istället att motsvarande 80 % av besökarna kommer från andra kommuner, alltså mer långväga och regionalt.”

Tillgänglighetsanalysens* slutsatser och förslag till åtgärder för att minska bilberoende till arenan:

"I tabell nedan listas åtgärdsförslag. De första är kategoriserade som "basåtgärder", med det menas åtgärder som bör och kan användas för alla typer av evenemang, men i olika omfattning. Det är också åtgärder som kommunen respektive Uppsala arena har stor rådighet över."

Tabell 6-1 Åtgärdsförslag och kommunens respektive Uppsala arenas rådighet markerat som ++ (stor/kan genomföra själv), + (ganska stor, men har ej full rådighet), 0 (ingen rådighet/kräver dialog med flera parter).

Nr	Åtgärd	Kommunens rådighet	Uppsala arena
"Bas-paketet":			
1	Förstärk kollektivtrafiken vid stora evenemang	+	+
2	Informera om resmöjligheter på organisatörens/evenemangets webbsida, inkl. uppmuntra samåkning	0	++
3	Bygg ut gång- och cykelvägnätet	++	(+)*
4	Ljussätt arenastråk för gång och cykel till arenan	++	(+)*
5	Erbjud bra cykelparkering inom arenans kvartersmark	0	++
"Extra-paketet":			
6	Kombinerade inträdes- och resbiljetter	0	+
7	Uppmuntra ökad charterbusstrafik genom förmånliga biljetter	0	+
8	Anpassa trafikljusen vid större evenemang (för att effektivisera trafiksystemet)	++	0
9	Avgiftsbelägg parkering	0	+
10	Samnyttjande av parkering	+	+

*inom området

Utöver de ovanstående åtgärderna kan man även överväga andra möjligheter, t.ex. att differentiera biljettpiserna till arenan eller att kräva ett visst antal passagerare i bilen för att få parkera nära arenan.

Gång- och cykelvägnätet

Gående

I stort sett alla besökare kommer att promenera någon del av färden till och från arenan. Vissa går kanske hela vägen och andra går den sista biten mellan arenan och cykel-, bil- eller bussparkeringen eller kollektivtrafikhållplatsen. Ett rimligt gångavstånd kan vara halvtimmes promenad, vilket i lugnt tempo motsvarar åtminstone 2 km. Arenan bör därför ha goda gångförbindelser från alla väderstreck.

Gång- och cykel – Nuläge

Av kommunens drygt 200 000 invånare bor 80 000 personer inom fyra kilometers gångavstånd på gång- och cykelväg (befintliga och föreslagna) från Uppsala Arena. Pågående planering för ytterligare bostäder kan innebära ytterligare 10 000 invånare i närområdet.

Gång- och cykel – Planerade förändringar

För att avlasta gatunätet och gynna ett hållbart resande är det önskvärt att så många besökare som möjligt kan komma gående eller cyklande. Gång- och cykelvägnätet bör förbättras med nya sträckningar, delvis bättre standard och tydligare skyltning. Med några nya länkar i gång- och cykelvägnätet kommer minst 60 000 personer att bo inom 3 km gång- och cykelavstånd och minst 90 000 personer att bo inom 5 km gång- och cykelavstånd.

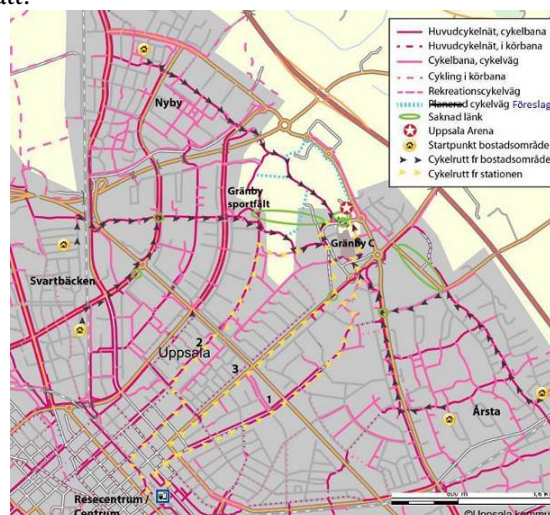
För att gång och cykel ska vara ett attraktivt alternativ är det även viktigt med gena cykelvägar, att det är lätt att hitta och att nätet upplevs som tryggt och trevligt att använda. Genhetsknoten mellan den faktiska cykelvägen och fågelvägen bör inte överskrida 1,25, det vill säga cykelvägen bör inte vara mer än 25 procent längre än fågelvägen. Cykelvägarna bör vara tydligt skyltade hänga samman i ett stråk.

Det är en fördel om man som cyklist kan välja mellan ett ”dagnät” och ett ”kvällsnät”, det vill säga; helt separerade cykelvägar genom grönområdena bör ha en alternativ väg där människor och bilar rör sig. Trevlighetsaspekter och trygghetsaspekter är faktorer som inte ska underskattas när det gäller hur mycket gång- och cykelvägnätet används.

Gång- och cykel – Åtgärdsförslag för gång- och cykelvägnätet

Slutsatserna som kan dras i Tillgänglighetsanalysen* är att:

- Marknadsgatan bör kompletteras med en ny cykelbana på den norra sidan och ytterligare övergångsställen.
- En ny gc-väg bör knyta ihop den norra delen av planområdet med gc-vägen till Nyby och med gc-vägen vid Gränby sportfält/västra Gränby. Det skulle även medföra en genare cykelväg mellan von Bahrska häcken/Lagerlöfs väg och arenan. Cykelpassagen över Gamla Uppsalagatan kan behöva ses över i samband med det.
- Utreda om cykelvägen mellan Storvreta och Uppsala kan kopplas ihop med stråken till arenan.
- Vaksalagatans västra sida bör ges en bättre cykelstandard, då den är det genaste stråket mellan resecentrum och arenan.
- Norra Slavstavägen kompletteras med en cykelbana.
- De viktigaste stråken måste ljussättas på ett tilltalande sätt.
- Passagera över Fyrislundsgatan ses över.

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Cykel – Angöring, parkering och utfart

När gång- och cykelvägnätet förbättras måste det följas upp med god tillgång till cykelparkeringsplatser i goda lägen mellan de anslutande gc-vägarna och arenaanläggningens entréer. Parkeringsplatserna bör ingå som en del av arenaanläggningen.

Tillgänglighetsanalysen*:

”För ett genomsnittligt sportevenemang krävs det 480 – 550 cykelparkeringsplatser (motsvarande 840 – 960 kvm). Vid ett slutsålt sportevenemang (8 000 åskådare) uppgår behovet till 1 280 parkeringsplatser. Eftersom arenan förväntas sälja slut vid endast ett fåtal dagar per år, är det rimligt att en andel av cykelparkeringarna är mobila och placeras ut i samband med större evenemang.”

Planbestämmelser

- GATA**   Trafik. Utrymme skapas för separata gång- och cykelbanor på allmän plats längs Österleden och Marknadsgatan.
- n₂**   Marken ska utformas så att minst 12 cyklar/100 åskådarplatser och minst 15 evenemangsbussar vid behov kan parkeras i arenans närhet. Cykel- och bussparkeringsplatserna ska lokaliseras till ett, för besökaren, bättre läge än eventuella bilparkeringsplatser för besökare (undantaget parkeringar för rörelsehindrade).

Motiv:

Gång- och cykelvägnätet behöver förbättras. Planområdets utökning i norr möjliggör en breddning av bron på Österleden över gc-tunneln så att en gång- och cykelbana vid behov kan byggas utan att körfälten för bil- och kollektivtrafik behöver göras smalare. Alternativet är att leda gång- och cykelbanan i en slinga runt gc-tunneln, men det skulle i så fall vara en nödlösning med en irriterande omväg för gående och cyklister.

Enligt tillgänglighetsanalysen* kan det behövas upp till 1200 parkeringsplatser för cykel för att gynna ett hållbart resande när arenan har 10 000 åskådarplatser (inklusive stående). Det innebär utrymme för 12 cyklar per 100 åskådarplatser. Det aktuella projektet Uppsala Event Center räknar med en kapacitet på 7 500 åskådare vid konserter, vilket medför ett behov av att cirka 900 cykelplatser säkerställs på kvartersmark. Parkeringsplatserna kan vara tillfälliga eftersom de endast berör ett fåtal tillfällen per år.

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Kollektivtrafik

Stads-och regionbussar – Nuläge

Tre hållplatser ligger i närheten av Uppsala arena.

- *Hållplatsen Marknadsgatan* ligger ca 50-250 meter från arenan och har två alternativa påstigningsplatser för södergående trafik. Marknadsgatan angörs på dagtid, två gånger i timmen av ringlinje 41, vilken angör flera av Uppsalas viktiga handels- och servicepunkter men med restid om drygt 30 minuter till/från centrala Uppsala. Dessutom trafikeras hållplatsen under vissa tider på vardagar av linje 127 samt en regionbuss. Båda har karaktären av arbetslinjer och går endast fåtal turer morgon och kväll.
- *Hållplatsen Gränby centrum* ligger på 500 meters gångavstånd från arenan. Den är uppdelad så att stadstrafiken angör entrén till Gränby Centrum medan regiontrafikens hållplats ligger ute vid Vaksalagatan. Härifrån avgår buss nummer 10 till Uppsala centrum med som bäst kvartstrafik. Restiden är 11 minuter. Hållplatsen trafikeras även av sju regionbussar.
- *Hållplatsen Gränby sportfält*, ligger på gångavstånd från Uppsala Arenan. Gränby sportfält trafikeras av stomlinje 3 med en turtäthet på tio minuter. Gångavståndet dit är 1,4 kilometer.

Avståndet till hållplatser vid Gränby centrum behöver inte ha någon särskilt negativ effekt på kollektivtrafikens attraktivitet eftersom gångavståndet ger en naturlig utspridning av resenärer när arenan töms. För att förbättra kollektivtrafikens attraktivitet är det dock viktigt att arbeta vidare med en högre turtäthet, vilket ger betydande förbättringar på den totala restiden dörr till dörr.

Stads-och regionbussar – Planerade förändringar

Kollektivtrafikförvaltningen UL planerar ett nytt linjenät 2016 och det kan då bli aktuellt att införa fler stomlinjer, med tätare turtrafik och särskild hållplatsstandard. Definitivt beslut om linjenätet och stomlinjerna kommer att tas först under hösten 2015. Av den anledningen går det inte att säkert säga hur framtida kollektivtrafik kommer att försörja norra Gränby.

Det finns också långtgående planer på att utveckla hållplatsen vid Gränby centrum så att den blir ”en andra trafiknod, bredvid Uppsala resecentrum”, det vill säga en större bytespunkt i kollektivtrafiksystemet. Detta skulle underlätta för resenärer från Uppsalas östra landsbygd att smidigt ta sig till arenan, förutsatt att Gränby också trafikerades av en buss till arenan med 10-minuterstrafik.

Stads-och regionbussar – Tillgänglighet

Med dagens planer kommer resande från Uppsala Arena att kunna välja mellan att gå till Gränby Centrum för ett stort och tätt trafikutbud, eller vänta på en ringlinje vid den näraliggande hållplatsen. Ett ytterligare alternativ är Gränby Sportfält och stombusslinje 3, men en gånglänk hit behöver då bli genare. En fördel är att det ger valmöjlighet och minskar den momentana belastningen på bussar genom en utspridningseffekt. En nackdel är kollektivtrafiken förlorar i konkurrensfördelar gentemot biltrafiken genom längre upplevd restid.

Evenemangsbussar

Till större evenemang kan man räkna med att många besökare vill komma med särskilda evenemangsbussar. I Tillgänglighetsanalysen* görs bedömningen att det inte behövs mer än 15 parkeringsplatser för sådana. Parkering bör vara nära arenan dels för att dessa besökare inte har lokalkännedom och dels för att besökarna återvänder till sina bussar samtidigt när evenemanget är slut.

Kollektivtrafik – Åtgärdsförslag

Österleden sektion rymmer endast två körfält på sträckan utanför planområdet och det medför att biltrafik och kollektivtrafik måste trafikera samma körfält. Vid stora evenemang kan det bli många bilar som samtidigt tömmer parkeringarna längs Österleden och det kan orsaka problem för kollektivtrafiken. Det bör därför skapas en möjlighet att bredda gatan till åtminstone tre körfält. En ökad turtäthet och fler kollektivtrafiklinjer medför även ett behov av en större yta för hållplatser.

Planbestämmelser för kollektivtrafik och cykel

Planen möjliggör hållplatser längs Österleden för att underlätta en bättre tillgänglighet med buss.

GATA Trafik. Planen ger bl.a. utrymme för en busshållplats längs Österleden samt en eventuell breddning för att möjliggöra ett separat kollektivtrafikkörfält.

n₂ Marken ska utformas så att minst 12 cyklar/100 åskådarplatser i arenan och minst 15 evenemangsbussar vid behov kan parkeras i arenans närhet. Cykel- och bussparkeringsplatserna ska lokaliseras till ett, för besökaren, bättre läge än eventuella bilparkeringsplatser för besökare (undantaget parkeringar för rörelsehindrade).

Motiv:

Enligt Tillgänglighetsanalysen* kan det behövas upp till 15 parkeringsplatser för evenemangsbussar för att gynna ett hållbart resande när arenan är slutsåld. De behöver i så fall säkerställas på kvartersmark.

Tillgänglighet för funktionshindrade

En ny byggnad ska enligt lag utformas så att den är tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Tillgängligheten prövas i detalj vid bygglov och tekniskt samråd.

Tillgängligheten för funktionshindrade är en viktig fråga med tanke på det aktuella projektet Uppsala Event Center har huvudentréer och besökstorg placerade 2,5 meter över den utpekade ytan för handikapparkering.

Även om kraven på vanlig bilparkering är en bråkdel av Uppsala kommuns parkeringsnorm så ska antalet handikapparkeringar beräknas som om anläggningen hade det antal parkeringsplatser som parkeringsnormen kräver. Se formuleringen nedan från den gällande parkeringsnormen (sid 8):

”Avståndet mellan parkering för personer med funktionsnedsättning till målpunkten ska inte överstiga 25 meter. Avståndet ska mätas utifrån gångavstånd och markbeläggningen ska vara fast, jämn och halkfri. Lutningen i längs- och sidled på angöringsplatser och parkeringsplatser för rörelsehindrade bör inte överstiga 1:50.

1 Platsen ska utformas så att den medger att rullstolen, med ramp eller lift, tas in från sidan av ett fordon. Om inte intilliggande yta kan användas ska parkeringsplatsen vara 5 meter bred. Minst en parkeringsplats för besökande, vid bostäder och verksamheter, ska anläggas. Därutöver ska man bereda plats för flera platser om behov uppstår. En andel om 5 procent av det totala antalet parkeringar som anläggs ska vara avsedda för funktionsnedsatta.

2 En anpassning kan göras utifrån verksamheten. Exempelvis kan en vårdinrättning behöva fler antal besöksplatser för funktionsnedsatta”

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Biltrafik

Gatunät för bilar

Planområdet gränsar till Österleden och Marknadsgatan

Österleden

Österleden har karaktären av genomfartsled i stadens utkant och används i stor utsträckning som förbindelse mellan E4:ans norra avfart/Bärbyleden och Gränby centrum/norr Fyrislund. Gatan är idag åtta m bred med ett körfält i vardera riktningen samt en separat gång och cykelbana längs med körbanan. Vid den senaste trafikräkningen 2012 uppmättes 13 000 fordon/veckomedeldygn på sträckan utanför planområdet. Österleden behöver bättre framkomlighet för gång- och cykel samt kollektivtrafik när marken sydväst om gatan bebyggs. Det är särskilt viktigt att gatunätet ger utrymme för en prioritering av kollektivtrafiken för att gynna en låg bilandel hos arenans besökare.

Marknadsgatan

Marknadsgatan fungerar som matargata till Gränby centrum och trafikeras av cirka 10 500 fordon/veckomedeldygn på sträckan utanför planområdet. Huvuddelen av transporterna till och från Gränby centrum angör från den östra delen av gatan. Gatan är 8 meter bred med en körbana i vardera riktningen samt en något otydlig gång- och cykelbana på den södra sidan av gatan i den östra delen och på den norra sidan i den västra delen. Gående och cyklister som rör sig längs gatan måste byta sida längs sträckan. När/om Marknadsgatan byggs om enligt den pågående detaljplaneringen (se rubriken "TIDIGARE STÄLLNIGNSTAGANDEN/Fortsatt arbete efter programmet 2011-2014") kommer gatan troligen att utformas så att besöksrafiken till Gränby centrum minskar och så att dess attraktivitet som genomfartsruta minskar.

Bil – Angöring och parkering

Arenaområdet ligger väl tillgängligt för bil från Österleden och i förlängingen från E4 och väg 55 samt från de stora huvudgatorna Vaksalagatan, Fyrislundsgatan och Råbyvägen. Väg- och gatunätet till trots finns de små möjligheter att ordna angöring för bilar inom planområdet. Det är därför av största vikt att andra trafikslag gynnas för att stimulera ett annat resande än med bil. I den bilagda Tillgänglighetsanalysen* (Trivector Trafik 2014*) beskrivs vilka åtgärder som behövs för att minska behovet av att anpassa arenans omgivning och gatunätet till en stor andel bilresenärer. Enligt uppskattning av arena-bolaget kommer vid sportevenemang uppskattningsvis 80 % av besökarna generellt sett från kommunen, och resterande 20 % mer långväga ifrån. Beroende på varifrån besökarna kommer har de olika förutsättningar att använda olika färdmedel.

Frekvensen av besökande bilar kommer att variera kraftigt under dygnet, veckan och året:

- Vardagar utan större evenemang.
Arenan kommer huvudsakligen att trafikeras av besökare till handel och andra dagliga verksamheter i arenan samt av personal.
- Återkommande sportevenemang/seriespel (1800 - 4000 besökare, 60-70 gånger/år)
Antalet fordonsrörelser som alstras på Österleden uppgår högst till ett tusental bilar (inklusive söktrafik till parkeringsplatser i närområdet). Det motsvarar på sin höjd en ökning med 10 % jämfört med veckomedeldygnstrafiken på Österleden. En så låg procentuell ökning av trafiken ger ingen större förändring av bullervärdena på gatan.
- Stora evenemang (Aktuellt projekt UEC: 4000 – 7 500 besökare 25-30 gånger/år):
Antalet parkeringsplatser är detsamma som ovan, varför söktrafiken kan komma att öka. Flera evenemangsbussar och en tätare linjetrafik kan i viss mån påverka bullernivåerna cirka 2-3 kvällar per månad, men utslaget per år blir det en ytterst liten trafikökning per veckomedeldygn.

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Tillgänglighetsanalysen*:

”Enligt den nationella resvaneundersökningen görs 54 % av resorna inom kategorin ”underhåll och kultur” (inom vilken evenemang vid arenor hör) med bil. Denna andel varierar ganska mycket beroende av typ av evenemang och hur förutsättningarna att resa med olika färdmedel ser ut. Man vet t.ex. att en större andel generellt reser med bil på helgevenemang (då reser man oftast med familjen). En sammanställning i Movea13 som bl a hänvisar till en studie av Nordplan (2003) visar att andelen som kör bil till olika hockeyarenor ligger mellan 30 % (Stockholm, Göteborg med goda kollektivtrafikförutsättningar) och 80 % (Umeå, Luleå). Löfbergs lila arena i Karlstad som ligger ca 4 km från järnvägsstationen har enligt en Trivector-rapport 70 % bilandel till Färjestads hemmamatcher (efter införande av hockeybuss som gett ökad bussåkning), tidigare 80 %.

Det finns studier som visar att antal personer per bil är högre till arena- och familjeevenemang än för en genomsnittsresa. Till evenemang reser man enligt Moveas studie 2-2,6 personer per bil.”

Parkeringsbehov med och utan särskilda åtgärder

Åtgärdsförslag, se sidan 21	Utan åtgärder	”Baspaketet”	”Extrapaketet”
Behov av parkeringsplatser, beroende på evenemang	470 – 1300	370 – 1200	290 – 800

Den mest begränsande faktorn när det gäller tillgängligheten med bil är tillgången på parkeringar. I Tillgänglighetsanalysen* görs bedömningen att det – utan särskilda åtgärder för att gynna gång-, cykel-och kollektivtrafik – behövs 470 – 560 parkeringsplatser för ett genomsnittligt evenemang och cirka 1 100 – 1 300 parkeringsplatser för ett utsålt sportevenemang. Arenabolaget utgick tidigare från ett behov av 25 parkeringsplatser per 100 besökare, och ställde detta i relation till arenans kapacitet om 8 000 till 10 000 åskådare beroende på evenemang. Detta gav då ett behov av 2 000 till 2 500 parkeringsplatser. Det aktuella projektet Uppsala Event Center kommer dock att ha en lägre kapacitet för högst 7 500 åskådare. Av 120 evenemangsdagar är det dock endast 8 dagar man kalkylerar med slutsålt, vilket aktualiserar frågan om det är rimligt att dimensionera parkeringsbehovet efter den absoluta maxbelastningen. Arenabolagets önskemål om 2 500 parkeringsplatser motsvarar en yta på cirka 7 hektar, om dessa ordnas som markparkering. Uppsala kommun kan inte långsiktigt tillhandahålla mark för så många markparkeringsplatser i anläggningens absoluta närhet.

I Tillgänglighetsanalysen* gjordes tre scenarier med olika prognos för publikens storlek och olika färdmedelsandel (uppdelat i gång, cykel, kollektivtrafik, avlämning/taxi samt bil). parkeringsbehovet blir då följande, utan särskilda åtgärder för att stimulera annat resande än med bil.

Tillgänglighetsanalysen*:

Scenarierna 1-3 beskrivs i Tillgänglighetsanalysen*.

Tabell 5-4 Hur många bilplatser behövs utifrån antagande om respektive scenario och olika publiktillströmning? I bilplatsbehovet har räknats bort 15 %, då dessa kan förväntas vara befintliga kunder till handeln i området.

	Publik	Scenario 1 - Hög	Scenario 2 - Mellan	Scenario 3 - Låg
Hockey, arenans kalkyl	4 000	840	660	550
Hockey, dagens snitt	1 261	260	210	170
Hockey, utredarens kalkyl	3 000	630	490	410
Genomsnittligt evenemang	3 417	710	560	470
Utsålt sportevenemang	8 000	1 670	1 310	1 100

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Tillgänglighetsanalysen*:

”För ett genomsnittligt evenemang bedöms parkeringsbehovet utan åtgärder (d.v.s. innan åtgärder vidtagits som främjar hållbara transporter kollektivtrafik, cykel och gång) till mellan ca 560 parkeringsplatser, och för ett utsålt sportevenemang om 8 000 åskådare krävs ca 1 300 parkeringsplatser (scenario 2).”

”Denna tillgängliga kapacitet i parkeringssystemet ska ställas i relation till vad vi tidigare redogjort för är bruttobehovet av parkering för Uppsala Arena (se Tabell 5-4). För ett genomsnittligt evenemang uppskattar vi parkeringsbehovet till 470 – 560 parkeringsplatser. För ett utsålt sportevenemang är vår bedömning att det skulle krävas 1 100 – 1 300 bilparkeringsplatser.

Detta innebär att det även för ett genomsnittligt evenemang skulle råda en viss brist på parkering i området, vilket aktualiserar behovet av att införa åtgärder som påverkar färdmedelsvalet till arenan som även övriga verksamheter i området kan ansluta sig till eller ha nytta av.”

”Parkeringsbehovet, med åtgärderna i ”bas-paketet”, blir 440 – 510 bilparkeringsplatser för genomsnittsevenemanget och 1 040 – 1 200 för de största evenemangen. Det innebär att man nätt och jämt klarar behovet för genomsnittsevenemanget, men att det blir ett underskott på parkering vid de största evenemangen, som måste lösas med fler åtgärder. Till detta ska dock tilläggas att förbättrat gång- och cykelnät även gynnar Gränby Centrum som kan få ett förändrat resande, vilket i sin tur ger fler lediga bilplatser. Detsamma gäller övriga funktioner på Sportfältet, som får nytta av en förbättrad kollektivtrafik och genare gång- och cykelvägar. Denna effekt har vi inte räknat med här. En del av kunderna till evenemangen är förmodligen till viss del samma kunder som till köpcentrumet Gränby centrum. Denna andel uppskattas till ca 15 % av arenans besökare, vilket innebär att dessa redan är befintliga parkörer på Gränby Centrums parkeringar och således inte ska räknas dubbelt.

I beräkningarna har vi utgått ifrån scenario 2 – Mellan (se Tabell 5-4), då vi anser att detta är en rimlig utgångspunkt för resandet till Uppsala Arena under förutsättning att inga förbättringsåtgärder vidtas.”

Tabell 6-2 Parkeringsbehov med åtgärder i bas-paketet och extra-paketet. Scenario 2 - Mellan.

	Resor med bil	Bilparkeringsplatser		Bilparkeringsplatser med samnyttjande handel-evenemang	
		Med 8 000 besökare	Med 3400 besökare (snitt)	Med 8 000 besökare	Med 3400 besökare (snitt)
Noll-läge/utan åtgärder	57 %	1 520	650	1 300	560
Med bas-paketet	40-45%	1 040-1 200	440-510	880-1020	370-440
Med extra-paketet	30 %	800	340	680	290

*med 3,0 per bil.

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Tillgången: Befintliga och planerade parkeringsplatser på gångavstånd från planområdet

Tabellen nedan visar befintliga och planerade parkeringsplatser samt uppdelningen av parkering på allmän plats och på kvartersmark. (Trivektor 2014*)

Idag finns det sammanlagt ca 2 140 parkeringsplatser som mark-parkering i norra Gränby, och därtill finns kantstensparkering i omkringliggande bostadsområden om sammanlagt ca 260 parkerings-platser. Gränby Cent-rums parkeringsplatser är för närva-rande tidsreglerade till fyra timmar, men utöver det är parkeringsplatserna inte reglerade.

Efter utbyggnad av området (Gränby Köpstad, Gränby Centrum, Sportfäl-tet) finns i dagsläget planer omfat-tande ytterligare 2 550 parkeringsplat-ser i området, utöver vad som kan till-komma i form av kantstens-parkering i tillkommande gator och bostadsom-råde.

	Befintliga	Planerade parkeringar	Kommentar
Brillinge	40-45 kantsten	-	Med hänsyn till utfarter. Brillinge v. 9-34 för smal för parkering
Alrunegatan	48 kantsten	-	Reglering: 24 h
Norra Slavstagan	30 kantsten	-	Parkeringsfickor på båda sidor längs vägen.
Omkring Bruno Liljeforsgatan	49	-	Reglering: avgift 9-24. Ombyggnad kan ge provisoriska parkeringar
Gränby vädergatoma	28	-	På parkering i änden av gatoma Reglering: P-förbudsområde. Avgift 9-24
Sala backe	60 kantsten	-	Reglering: 24 eller 48 h. Ombyggnad vid Vaksalagatan kan ge provisoriska parkeringar
Norra Slavstagan	30 kantsten	-	Parkeringsfickor på båda sidor längs vägen.
Totalt, allmän platsmark	285 - 290		
Gränby Sportfält	140	400	Kvartersmark
Willys	300		Kvartersmark
Gränby Köpstad		1 350	Kvartersmark
Gränby Centrum	1 700	800	Markparkering. Vid ombyggnad flyttar en del parkeringar till garage. Kvartersmark.
Totalt, kvartersmark	2 140	2 550	

Endast en liten andel av de parkerings-ytor som ligger eller planeras inom gång-avstånd ägs av kommunen. Det kan medföra att en del arenabesökare parke-rar på de omkringliggande parkeringar-na på ej kommunägd kvartersmark och i sin tur blockerar parkeringsplaster för verksamhetsutövarnas besökare. I för-längningen kan det innebära motåtgär-der från de berörda fastighetsägarna och därför kan det behövas överenskommel-ser om ett samutnyttjande av övriga parkeringsplatser. I viss mån kommer bilresenärerna att kombinera ett besök på arenan med ett besök på Gränby Centrum och/eller Gränby köpstad.

En spridning av besöksparkeringarna inom en radie på 1,5 km från arenan har fördelarna att även biltrafiken sprids på fler gator och att risken minskar för att en tömning av arenan överbelastar en-staka gator, t.ex. Österleden.

Befintliga och planerade parkeringsplatser på gångav-stånd från planområdet (Trivektor 2014*)

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Tillgänglighetsanalysen*:

Merparten av parkeringsplatserna som anläggs ligger på kvartersmark och avser att serva den egna fastigheten (Gränby Köpstad, Gränby Centrum, Sportfältet och Willys). Beläggningen beskrivs som hög och praktiskt full under Gränby Centrums maxbelastning idag, vilket innebär att befintlig parkering vid denna tidpunkt inte bör räknas som en tillgänglig kapacitet för Uppsala Arenas vidkommande. Inte heller kantstensparkerings bör ses som en större resurs, då en väl fungerande kantstensparkerings har en beläggning om ca 85 %. Trots detta kommer dessa ytor till viss del användas av arenans besökare vid evenemang, särskilt om platserna fortsatt är oreglerade. Att kantstensparkerings används av arenabesökare riskerar innebära olägenheter för boende i områdena i form av buller och miljöproblem till följd av ökad söktrafik, samt svårigheter att själva använda platserna vid evenemangstid. En viss andel av arenans besökare är även befintliga kunder till handeln i området.”

I Tillgänglighetsanalysen* görs bedömningen att det sammanlagt kommer att finnas ungefär 420 parkeringsplatser i arenans närområde som är *teoretiskt* möjliga att utnyttja för arenabesökare. Se tabellen till höger. Naturligtvis är det en ungefärlig uppskattning utifrån områdets besöksstryck.

Denna tabell ska jämföras med tabellen på sidan 27 (“Tabell 6.2”), som visar det beräknade parkeringsbehovet med och utan åtgärder för att gynna ett hållbart resande.

Tabell 5-5* Uppskattad möjlig kapacitet i parkeringssystemet i Norra Gränby efter utbyggnad.

	Kapacitet, parkering
Gränby Centrum	125 ppl
Gränby Köpstad	70 ppl
Sportfältet	200 ppl
Kantstensparkerings	25 ppl
Totalt	420 ppl

Utredningen har visat på att det finns andra arenor med liknande förutsättningar som Uppsala Arena som har klarat sig på ett lägre antal parkeringsplatser per besökare än de 0,25 som arenabolaget har efterlyst. Sådana exempel finns i Lund och Malmö. I Borås samnyttjas parkering med intilliggande handelsområde, vilket alltså föreslås även i Norra Gränby.”

En kapacitet om 400 parkeringsplatser bedöms räcka till för att täcka det huvudsakliga behovet av parkeringsplatser för det genomsnittliga evenemanget vid Uppsala Arena, men vid större evenemang riskerar det bli ett underskott på parkeringsplatser.”

”Av dessa anledningar behöver samtliga aktörer; kommun, arenabolag och kollektivtrafikhuvudman, tillsammans överväga att vidta åtgärder i syfte att styra över resor, till området i stort och till evenemang specifikt, till hållbara transporter. Dessa åtgärder inkluderar bl.a. utbyggnad av gång- och cykelvägnät, tydligt skyltade gång- och cykelstråk till arenan – utpekade ”arenastråk”, god standard och ordentligt utbud av cykelparkerings samt ökad turtäthet i kollektivtrafiken vid evenemangstid.”

Bil – åtgärdsförslag och planbestämmelser

Planbestämmelserna syftar i första hand till gynna ett hållbart resande med gång-, cykel- och kollektivtrafik samt att begränsa möjligheten att underlätta för biltrafiken. Den gällande parkeringsnormen ska inte tillämpas under förutsättning att tillgängligheten till de 425 parkeringsplatserna på annan plats kan garanteras.

Utfart, stängsel

n_3 Högst två körbara utfarter får ordnas mot Österleden.

 Körbar förbindelse får inte anordnas. Tvärstreck med pil markerar förbudets slut.

Motiv

Österleden är periodvis mycket trafikerad och antalet utfarter bör begränsas så att det finns möjligheter att bevaka dem vid större evenemang.

Parkeringsnorm

Enligt gällande parkeringsnorm finns ingen norm för den här typen av anläggningar:

”I projekt där det rör sig om verksamhet i mer bilorienterat läge, externhandel, sport- och idrottsanläggningar och möteslokaler bör en särskild parkeringsutredning tas fram. Syftet med utredningen ska vara att beskriva hur färdmedelsandelen för cykel eller kollektivtrafik kan öka och därmed begränsa antal bilparkeringar.” (sid 5)

Enligt Tillgänglighetsanalysen* kan det finnas 425 parkeringsplatser tillgängliga för samutnyttjande, på gångavstånd från arenan. Om Tillgänglighetsanalysens* förslag till åtgärder för att minska bilangöringen till arenan genomförs så bör det räcka med ett säkerställande av tillgången till samutnyttjande av 425 parkeringsplatser inom gångavstånd från arenan,

***Observera** att analysen grundas på antagande att arenan är större än det aktuella projektet Uppsala Event Center.

Hälsa – förutsättningar och förändringar

Buller

Trafikbuller

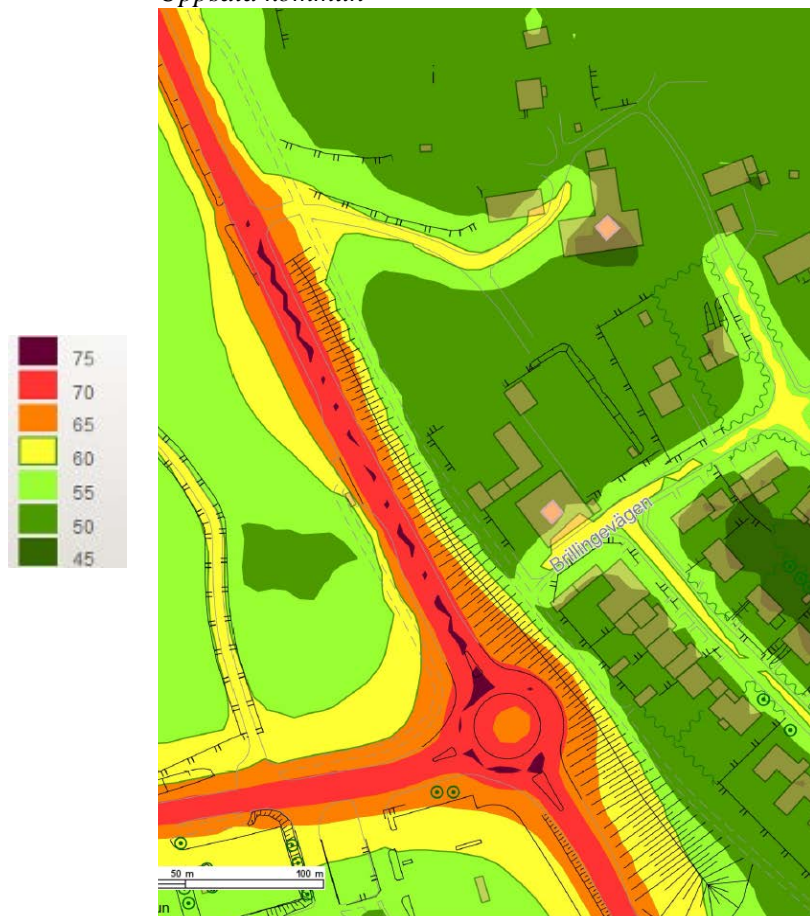
Nuläge

Det är huvudsakligen trafiken på Österleden som kan påverka bullret vid de näraliggande bostäderna i Brillinge. Gränby Centrum tar i dagsläget emot 350 transporter per vecka. Huvuddelen, ca 250 av dessa, angör huvudlastintaget vid anläggningens nordöstra hörn, via Österleden och Marknadsgatan. Storleken på varutransporterna varierar och kan vara allt från mindre transportfordon till stora 24-meters lastbilar.

En bullervall skärmar av bullret mellan Österleden och bostadshusen i Brillinge. Bullervallen dämpar ljuden från trafiken på Österleden så att Bostadshusen i Brillinge har bullernivåer mellan 45 och 55 DB(A) ekvivalentnivå invid fasaden. Bullervallens effekt är tydlig eftersom bullret sprids längre på den västra sidan där det inte finns någon bullerskärm. Man kan även se att bostadshusen i Brillinge utsätts för mer buller på den sida som är vänd bort från Österleden.

Bilden t.h. är från Uppsala kommuns åtgärdsprogram för buller och grundas på uppmätta fordonsmängder 2011. Trafiken var 2012 ungefär densamma som för prognosåret 2030.

Buller 2011 från åtgärdsprogram för Trafikbuller, Uppsala kommun

Övrigt buller

Lagstiftning

Det finns ingen lagstiftning som reglerar buller från just evenemang. Socialstyrelsens rekommendationer ses till höger.

(Se även Socialstyrelsens allmänna råd 2005:6* om buller inomhus) Råden har dock formellt upphört eftersom ansvaret nu ligger hos Folkhälsomyndigheten.

Riktvärden för högsta ljudnivå i närboendes bostäder
Enligt Socialstyrelsens allmänna råd 2005:6.

Ljudnivå i bostäder (dBA) med fönster och dörrar stängda	
Maximal ljudnivå	45
Ekvivalent ljudnivå (musik och hörbara toner)	25
Ekvivalent ljudnivå (övrigt ljud)	30

Riktvärden för högsta ljudnivå utomhus nattetid utanför närboendes bostäder
Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om externt industribuller 1978:5.

Ljudnivå utanför bostäder (dBA) nattetid efter kl. 22.00	
Maximal ljudnivå	55
Ekvivalent ljudnivå	40

Nuläge

Området är obebyggt men besöks ibland av cirkusar och resande nöjesfält. Sammantaget rör dig sig om högst 10-20 dagar per år. Cirkusar har vanligtvis musikanläggningar och ljudet avskärmas endast av tältduken. Nöjesfält har också ljudeffekter och musik. De har vanligtvis ingen avskärmning alls. Besökarna på nöjesfälten kan ibland bli högljudda.

Planförslaget

Detaljplanen tillåter användningen R_1 Evenemangsarena. Därför kan man förvänta sig att det spelas musik både på större idrottsevenemang och större konserter. Ibland förekommer även publikjubel. Önskat ljud från musikanläggningar kan i första hand regleras med ljudnivån på musikanläggningen.

Kortaste avståndet mellan evenemangsarenan och det närmast belägna bostadshusets fasad blir cirka 90 meter. De bostadshus planeras invid Marknadsgatan kommer inte närmare än 150 meter. Det finns goda möjligheter att dämpa ljud från idrotts- och musikevenemang eftersom arenadelen måste vara en isolerad och sluten byggnad om den ska kunna fungera som ishockeyarena med is under minst åtta månader om året. Det ligger även i arenabolagets eget intresse att arenan utförs med väggar och tak som dämpar ljudet utomhus, eftersom möjligheten till inkomster från uthyrning annars begränsas.

Det är dock svårt att exakt beräkna byggnadens ljudreducerande effekt, eftersom den påverkas av konstruktionen m.m. och den är i dagsläget inte känd. Rockkonserter med mycket lågfrekvensinnehåll medför något sämre effekt av tak och väggar. Publikjubel i samband med matcher och konserter kan förväntas medföra marginellt högre ljudnivåer under mycket korta stunder.

Vibrationer

Nuläge

Vibrationer fortplantar sig genom marken olika långt beroende på jordart och fordonshastighet. Störst risk för vibrationer föreligger då både byggnad och väg är uppförda på lerjordar. Vibrationer från vägtrafik uppstår främst då tung trafik färdas på en ojämn vägbana.

Kraftiga och långvariga vibrationer kan orsaka obehag, stressreaktioner och andra konsekvenser för människors hälsa. Vibrationerna kan uppfattas som obehagliga eller leda till stressreaktioner hos boende i närområdet.

Planförslaget

Sprängningsarbeten under byggperioden leder till kortvariga vibrationer. Vibrationer under byggskedet kan orsaka obehag hos boende i närområdet. Inför framtagandet av den preliminära miljöbedömningen har ingen utredning av vibrationerna i området gjorts. Detta bör utredas i det fortsatta programarbetet.

Luft

Trafikökningen sker huvudsakligen i ett öppet landskapsrum med goda möjligheter till luftutväxling, varför risken för att miljö kvalitetsnormerna överskrids är mycket liten.

Solinstrålning

Arenan kommer att placeras i och öster om en skogsbacke. Avståndet till de närmaste bostäderna är så långt att solinstrålningen knappast påverkas. Gränby gård och den resterande betesmarken mellan arenan och gården påverkas marginellt på sommarhalvåret, eftersom arenan ligger öster om gården och endast skuggar på morgonen och förmiddagen.

Markföroreningar

Det finns inga kända markföroreningar inom planområdet.

Säkerhet

Anläggningen ligger upphöjde på den sida som vetter mot Österleden och mot parkeringen på dess norra sida. Arenan ska vara möjligt att utrymma på alla sidor och det ska vara möjligt att nå Omgivande gator, även om utgångarna ligger mot mark som är på en högre nivå än omgivande gator.

Det bör helst finnas plats för utrymningsfordon på alla sidor. Men med hänsyn till betesmarken vid Gränby gård så bör en annan lösning sökas än åtkomst från väster.

Frågan bevakas i bygglov och bygganmälan.

Ledningsnätet för släckningsvatten måste förstärkas.

Arenan kommer att utformas så att risken för konflikter mellan olika supportergrupper minimeras.

Teknisk försörjning – förutsättningar och förändringar

Vatten och avlopp

Inom planområdet finns en spillvattenledning som går till cirkusplatsen.

Planområdet kan försörjas med kommunalt vatten och avlopp men en VA-utredning från 2008 visade att vattenförsörjningen behöver förstärkas, bl.a. pga. brandförsvarets behov av släckningsvatten.

Avfall

Renhållningsfordon ska kunna angöra utan backningsrörelser och inom ramarna för arbetsmiljöverkets föreskrifter.

EI

Planområdet kan anslutas till det befintliga elnätet, men en ny nätstation behövs troligen.

R₁ Den nätstation som kan behövas för arenan får inrymmas inom hela användningsområdet.

Elektronisk kommunikation

Det finns inga befintliga ledningar inom planområdet, möjligheter att försörja området med elektronisk kommunikation är goda.

Dagvatten och dagvattenrecipient

Dagvattenrecipient

Området har sin avrinning österut mot Samnan, som är ett diknings-/vattenavledningsföretag dimensionerat för att ta emot 1,2 l/s ha från dess avrinningsområde. Vattnet rinner sedan vidare mot Sävjaån, som är ett skyddat vattendrag. Sävjaån har idag mycket stora variationer i vattenföring under året då flödesutjämnande sjöar saknas. Ån berörs av miljö kvalitetsnormer för vatten och ingår också i Natura 2000-nätverket som är ett nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsländer ska bidra till att skapa. Asp och utter utgör några av de skyddsvärda arterna och en förändrad kemisk sammansättning samt ändrade strömningsförhållanden kan leda till en negativ påverkan på de miljöer som är viktiga för asp och utter. Se även kapitlet Förutsättningar-Ytvatten.

Dagvatten

Nuläge, se även kapitlet Förutsättningar-Ytvatten.

En dagvattenutredning har tagits fram för att visa på hur dagvattenhanteringen i området kan genomföras utifrån följande förutsättningar:

- Uppsala kommuns dagvattenprogram som föreskriver bibehållen vattenbalans, robust dagvattenhantering, hänsyn till recipienten samt berikat stadslandskap.
- Begränsad flödeskapacitet i det mottagande dike.
- Föreningarna får inte öka i recipienten.

Utredningen utgår från ytor och ungefärliga höjder i samrådsförslaget för detaljplan för Uppsala arena daterat 2014-09-24.

Samnan är ett dikningsföretag som är dimensionerat för att ta emot 1,2 l/s, ha från avrinningsområdet. Vattnet når recipienten Sävjaån via den en mil långa Samnan. Sävjaån har flera skyddsvärda fiskarter samt utter och är klassad som ett Natura 2000-område. Enligt Miljö kvalitetsnormerna för Sävjaån ska en god ekologisk status ha uppnåtts till år 2021 och god kemisk status ska ha uppnåtts år 2015. Enligt senaste beslut (2009) är Sävjaåns ekologiska status dålig och kemiska status god, (VISS, 2014). Sävjaån rinner ut i Fyrisån vid Övre föret.

Det finns idag inget ledningsnät för dagvatten i området. Vattnet tas troligtvis till stor del upp av växtlighet, avdunstar eller perkolerar ner till grundvattnet. Längs Österleden finns vägdiken dit överskottsvattnet sannolikt rinner vid kraftiga regn. Eventuell förekomst av dräneringssystem i åkermarken är inte känd. Österledens västra körfält avvattnas ner i ett skåldike som ligger inom planområdet. Detta vatten leds troligtvis under vägen i en trumma vid den blivande GC-porten. Här finns ett djupare dike som troligtvis fungerar som någon slags utjämningsmagasin. Kring detta och hur vattnet därefter tar sig vidare har inte gått att få några närmare uppgifter om.

Den befintliga dagvattenledningen under E4:an klarar inte att ta emot de flöden, som behöver avledas österut från planområdet, utan att särskilda åtgärder vidtas för flödesutjämning. Innan dagvattnet passerar E4:an krävs därför ytterligare flödesutjämning som måste dimensioneras så att den klarar att magasinera ett 10årsregn.

För närvarande klarar Samnan inte ytterligare vattentillförsel på sträckan ned mot Sävjaån utan att åkermarken översvämmas. Och det finns ett dikningsföretag som ska följas. Därför krävs det förstärkningsåtgärder även utanför planområdet för att möjliggöra en funktionell dagvattenhantering.

Området består idag till stor del av jordbruksmark vilket gör att det redan nu sker en transport av näringsämnen och suspenderat material. Detta innebär att ökningen av P och SS är lägre jämfört med tungmetallerna, för N blir det till och med en liten sänkning jämfört med masstransporten före exploatering. Tungmetaller och olja som är förknippade med trafik, byggnader och annan mänsklig aktivitet ökar dock kraftigt vid en exploatering enligt detaljplaneförslaget.

Förändringar och förslag på åtgärder

Dagvattenutredningen från 2014 är underlag för detaljplanen och miljökonsekvensbeskrivningen. Dimensionerande dagvattenflöden har beräknats utifrån markanvändningen före och efter exploatering. I beräkningarna har följande antaganden gjorts:

- Planområdet delas in i tre områden: parkmark, kvartersmark och gatumark. Parkmarken antas ha oförändrade förutsättningar och har därmed lämnats utanför beräkningar och åtgärdsförslag.
- Planförslaget förutsätter åtgärder *mellan* planområdet och Samnan.
- Som dimensionerande regn har ett 10 års-regn med varaktighet 10 min använts.

Dagvattnet måste både renas och fördröjas för att utflödet i Samnan inte ska överskrida den tillåtna volymen och för att den ekologiska och kemiska statusen i Sävjaån inte ska försämrats. Eftersom gatu- och kvartersmarken kommer ha olika huvudmän ska dagvattnet från gatumark tas om hand separat, se rubriker nedan.

Kvartersmark

Vid det dimensionerande regnet krävs en total fördröjningsvolym på 780 m³ för kvartersmarken. Anläggningen bör utformas med en trög yta så att allt dagvatten passerar en grön yta innan det når ledningssystemet. Så stor andel som möjligt av dagvattnet ska nå diket/ översvämningssytan i områdets norra ände, där det är möjligt att skapa fördröjningsvolym kombinerat med god rening. Det underjordiska magasinet går dock inte helt att undvika. Detta bör placeras i områdets nordöstra hörn, nära anslutningspunkten till det kommunala dagvattennätet nordost om Österleden. När magasinet är fullt kommer det att brädda ut i översvämningssytan, vilket ger en extra säkerhet åt systemet. Det är fördelaktigt om takvattnet avleds till den norra delen av byggnaderna eftersom de största magasinerna föreslås i norra delen och stora flöden söderut blir svåra att fördröja.

Övriga åtgärder är:

- **Gräsarmering** under trafikytor bidrar till förbättrad rening eftersom infiltration kan ske och föreningar fastläggs i mark istället för att följa med ytavrinningen.
- **En översvämningssytan** fungerar vid normalregn som ett dike. Vid höga flöden svämmas ytan över och blir ett magasin. Flacka slänter och plantering av växter ger både en estetiskt tilltalande yta och goda förutsättningar för rening.
- **Dränrännor** tar hand om ytvatten som avrinner över större ytor. De minskar sträckan som dagvattnet behöver rinna och minskar således risken för frysning och halka på hårdgjorda ytor.
- **Träd/plantering** kan användas som ett extra reningssteg innan det ytliga dagvattnet leds vidare ut på ledning. Skelettjordar ger även fördröjningsmöjlighet. Flöden från stuprör och hårdgjorda ytor bör avledas hit.
- **Övriga grönytor** fungerar som kombinerat reningssteg och fördröjningsmagasin. Fördelen utöver detta är att kostnaden är lägre jämfört med enbart ett stort rörmagasin.
- **Dagvattenledningar** föreslås på västra sidan av anläggningen för avledning av dagvattnet som annars riskerar att bli instängt mellan bergskärningen och byggnaderna. På östra sidan av anläggningen kan dagvatten från träd och planteringar ledas ned till rörmagasinet.
- **Rörmagasinet**s syfte är att fördröja det flöde som inte kan tas om hand i grönytor i området.

Gatumark

De stora trafikmängderna medför att dagvattnet behöver renas innan det ansluts till den allmänna VA-anläggningen. Vid det dimensionerande regnet krävs en total fördröjningsvolym på 100 m³. De befintliga dikena och grönytorerna kommer helt att ersättas av ny gatumark och därför måste omhändertagandet av dagvattnet ske utanför detaljplaneområdet. Fördröjningen från gatumarken måste ske öster om Österleden, utanför detaljplaneområdet, se nedan.

Utanför planområdet, mellan Österleden och E4.

Det krävs ytterligare fördröjning/flödesutjämning av det dagvatten som avleds från planområdet via ledningar i den föreslagna anslutningspunkten. Detta bör tas i beaktande vid utformning av området och samråd bör ske med Uppsala vatten. Enligt uppgift från planbeskrivningen får utflödet från planområdet till denna damm högst vara 13 l/s,ha.

Extrema nederbördssituationer

Ett dagvattensystem kan aldrig dimensioneras för alla situationer. Vid extrema regnsituationer där mycket kraftiga regnskuror sammanfaller med höga nivåer i mark och magasin kommer systemet inte rätta till. Avrinningen sker då istället på ytan mot lågpunkter. Områdets huvudsakliga lutning är idag mot Österleden vilket är gynnsamt då stora vattenmängder kan samlas upp på och kring vägen utan att fastigheter och andra anläggningar tar skada. Vid den pågående detaljprojekteringen av området är det viktigt att bevara denna lutning och undvika att skapa lågpunktslinjer in mot arenan och övriga byggnader. Ytan på arenans baksida (västra sidan) måste särskilt beaktas då det här finns risk för att markvatten från det bakomliggande naturområdet rinner in mot fasaden.

Alternativa åtgärder

Alternativ till en systemlösning med en så stor andel gröna och tröga lösningar som möjligt är att dagvattnet samlas upp i brunnar och leds i ett ledningsnät till ett fördröjningsmagasin. Nackdelen är att magasinet blir mycket stort och troligtvis kostsamt samt att lösningen går dessutom är oförenlig med kommunens dagvattenprogram på flera punkter.

Planbestämmelser

Planbestämmelserna syftar till att garantera en effektiv rening och fördröjning av dagvattnet för att uppfylla de krav som ställs utifrån planområdets läge med avrinning till Sävjaån. Utflödet från planområdet får inte överstiga ett flöde på 13 liter/sekund och hektar (l/s ha) vid ett 10-årsregn. Detta flödeskrav har lett fram till att en anläggning för flödesutjämning (t.ex. ett slingrande svackdike) behövs utanför planområdet.

För att klara kraven krävs åtgärder i flera olika steg:

1. Fördröjning och rening inom planområdet med ett magasin som rymmer minst 780 kubikmeter vatten.

3. Vid behov även kompletterande fördröjning och rening i öppna diken mellan dammar utanför planområdet. Öppna system för dagvattenhantering bidrar förutom fördröjning och rening även med viss avdunstning och infiltration som i sin tur minskar utförseln av dagvatten från området.

Åtgärderna för fördröjning och rening av dagvatten har lett fram till följande planbestämmelse:

Egenskaper

Markens anordnande

n₂ Dagvattenavrinningen ska fördröjas innan det lämnar kvartersmarken genom att ett fördröjningsmagasin på minst 780 m³ säkerställs inom planområdet

Övriga krav och åtgärder, se även genomförandekapitlet

- I bygglov/byggsamråd ska verksamhetsutövaren ta fram en dagvattenutredning och presentera en dagvattenlösning som kan godkännas av kommunens VA-huvudman. Verksamhetsutövaren får inte koppla in sin fastighet på dagvattensystemet förrän VA-huvudmannen har godkänt dagvattenanläggningen.
- Dagvatten ska anslutas till kommunens dagvattensystem (Uppsala Vatten och Avfall AB).
- Dagvatten som ansluts till kommunens dagvattensystem ska enligt Uppsala Vatten ha en kvalitet som motsvarar hushållsdagvatten, vilket innebär att dagvatten från transporttytor måste renas.
- Det är generellt viktigt vid ett genomförande av detaljplanen att höjdsättning av mark görs så att verksamhetsytor kan avvattnas till kommunens dagvattensystem. Höjdsättning av marken ska bevakas i bygglovskedet.

PLANENS GENOMFÖRANDE

Organisatoriska åtgärder

Ansvarsfördelning

Exploatören har det samlade administrativa, tekniska och ekonomiska ansvaret för planens genomförande inom kvartersmark. Utöver anläggande av arenan innebär det ansvar för exempelvis schaktning, anläggande av torgytor och parkeringsplatser för cykel, bil och buss på kvartersmark, anläggning för omhändertagande av dagvatten inom kvartersmark samt ev. flytt av ledningar inom kvartersmark. Exploatören ansvarar för de tekniska anslutningsavgifter som krävs för projektet.

Kommunen genomför åtgärder på allmän platsmark som blir en konsekvens av genomförandet av planen, t.ex. åtgärder på Österleden och Marknadsgatan, nyanläggande av och åtgärder i anslutande gång- och cykelvägnät samt åtgärder för den större vattensalamandern i Gränbyparken.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats inom området.

Avtal

Tomträttsavtal

Kvartersmarken ska upplåtas med tomträtt till exploatören. Ett tomträttsavtal ska upprättas mellan kommunen och blivande tomträttsinnehavare. Avtalet reglerar vilken mark som ska upplåtas med tomträtt, ändamålet med tomträtten samt den årliga tomträttsavgäld som ska erläggas till kommunen.

Genomförandeavtal

Ett genomförandeavtal ska upprättas mellan exploatören och kommunen som reglerar den administrativa, ekonomiska och tekniska ansvarsfördelningen under tiden för genomförandet av planen.

Samverkansavtal

Exploatören och kommunen ska verka för att ett samverkansavtal kring en arenastrategi tecknas mellan stadens arenaaktörer, Destinationsbolaget, kollektivtrafikmyndigheten samt övriga berörda aktörer i syfte att skapa förutsättningar för ett attraktivt arena- och evenemangsutbud genom ett gemensamt åtgärds paket kring hållbarhet, tillgänglighet och evenemangskoordinerings. Initiativet att samordna de olika aktörerna ligger på exploatören.

Åtgärds paketet bör bland annat omfatta åtgärder för ökad framkomlighet i kollektivtrafiksystemet och ökad turtäthet, nyinvesteringar och standardförbättringar i gång- och cykelvägnätet. Även särskilda överenskommelser mellan fastighetsägare och arenans aktörer kan behöva upprättas vid eventuellt samutnyttjande av privata parkeringsplatser i arenans närhet.

Arrenden

Befintligt jordbruksarrende mellan kommunen och arrendator kommer att sägas upp.

Tekniska åtgärder

Utredningar inför bygglovsprövning

Exploatören bekostar de utredningar som är nödvändiga för bygglovsprövningen.

Dagvatten

Planområdet kommer att ligga inom kommunens verksamhetsområde för dagvatten.

Kommunen ansvarar även för och bekostar anläggande och drift av dagvattenanläggning för omhändertagande (rening och fördröjning) av dagvatten från allmän plats. Fördelningen av kostnaderna för de kommunala åtgärderna ska regleras i ett särskilt genomförandavtal.

Kommunen kommer att bekosta de utredningar som är nödvändiga.

Dagvatten från planområdet kommer att kunna anslutas till den allmänna dagvattenanläggningen i planområdets nordöstra hörn. En allmän dagvattenanläggning anläggs av Uppsala Vatten till vilken planområdet kan släppa sitt dagvatten. Dagvatten från kvarteretsmarken ska utjämnas och renas innan det får anslutas till den kommunala dagvattenanläggningen.

Exploatören ansvarar för och bekostar anläggande och drift av dagvattenanläggning för omhändertagande (rening och fördröjning) av dagvatten från kvarteretsmark.

Den större vattensalamandern

Kommunen ansvarar för att genomföra de åtgärder till skydd för den större vattensalamandern som anges under rubriken "Natur".

- En skyddsbarriär bör skapas i anslutning till arenaområdet för att förhindra att salamanderpopulationen skadas av den brant som kommer uppstå. Åtgärder föreslås även för att minska påverkan under byggtid.
- Åtgärder i "originaldammen" och i landområdena runt den.
- Åtgärder i de nyanlagda dammarna för att göra dessa mer attraktiva för salamanderna.
- Mellan originaldammen och de nyanlagda dammarna bör ledstrukturer anläggas.
- Man bör även se över de nyanlagda övervintringsplatserna för att klargöra om dessa är tillräckligt djupa för att vara frostfria hela vintern. Om de inte är det måste detta korrigeras.
- I den barrskog som ligger i nordväst inom hänsynsområdet kan död ved av lövträd och andra strukturer placeras ut.

Byggskedet

En riskanalys som omfattar besiktning av grannfastigheterna bör göras innan byggstart. Den bekostas av byggherren. Om riskanalysen påvisar risk för vibrationsstörningar ligger det i byggherrens eget intresse att vidta åtgärder mot byggrelaterade skador.

Arkeologi

Kommunen har bekostat de arkeologiska utredningar som har varit nödvändiga och kommer att bekosta de (slut-)undersökningar som kommer att behövas.

Masshantering

Den östra delen av kullen består huvudsakligen av berg. En plansprängning orsakar minst 30 000 kubikmeter massor som troligen inte kan deponeras inom planområdet. Byggherren ska redovisa var massorna kommer att deponeras samt ska bekosta hanteringen av massorna.

Ledningar

Ledningsskollen genomfördes i augusti 2013

Berörda ledningsägare	Ledning	planförhållande	planförslaget
Vattenfall AB Heat Nordic / Vattenfall Värme Uppsala	Fjärrvärmeledning	Allmän plats – park/skydd	Allmän plats/gata
Uppsala Kommun, KSU belysning	Gatubelysning	Allmän plats/park (vägen t. cirkusplat- sen)	Kvartersmark Belysningen tas bort
		Allmän plats/gata	Allmän plats/gata
Vattenfall Eldistribution, UPP Uppland	Elledningar	Allmän plats/park	Kvartersmark – ledning- arna tas bort eller flyttas

Det kan finnas ytterligare, av kontoret för samhällsutveckling, okända, ledningar som berörs av detaljplanen. Det åligger exploatören att undersöka om ytterligare ledningar finns.

Exploatören ska kontakta de berörda ledningsägarna i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts igång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

Ekonomiska åtgärder

Planekonomi

Planen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Ledningar

Kostnaderna för en eventuell flytt av ledningar bekostas av exploatören

Dokumentation och kontroll

I speciella fall kan det behövas en särskild dokumentation av åtgärder enligt planen och särskilda kontroller av fortbeståndet av föreskrivna förhållanden. Det kan gälla t.ex. tekniska anordningar för att bibehålla en viss grundvattennivå eller för att inte överstiga en högsta föroreningsgrad. I dessa fall bör klarläggas vilken dokumentation och vilket kontrollprogram som behövs, vem som ansvarar för det, samt hur och till vem resultaten redovisas. Uppföljning och kontroll av åtgärder som förutsatts i en till planen upprättad MKB kan redovisas.

Tidplan

Byggstart beräknas ske tidigast i slutet av 2016.

Genomförandetid

Planens genomförandetid är 5 år från det datum planen vinner laga kraft. Motivet för genomförandetiden är att området även är attraktivt för andra projekt än det aktuella.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Fastighetsbildning, gemensamhetanläggning m.m.

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder, som är en förutsättning för planens genomförande.

Den del av fastigheten Brillinge 4:4 som planläggs som kvartersmark kommer att styckas av och upplåtas med tomträtt. Kommunen ansöker om avstyckning.

PLANENS KONSEKVENSER –

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats, se bilaga.

Nollalternativ

Ett nollalternativ ska utgöra ett referensalternativ till det studerade planförslaget. Ett nollalternativ innebär ett beskrivet scenario av vad som händer då planförslaget inte genomförs t.ex. om gällande plan fortsätter att verka eller om annan rimlig/trolig utveckling av området kan definieras. Planförslagens konsekvenser ska ställas mot ett nollalternativ för att tydliggöra graden av konsekvenserna.

Nollalternativet innebär inte att allting förblir som i dagsläget, utan handlar om vilken utveckling som är trolig utan att det planerade projektet genomförs. I nollalternativet ingår bara de planer som redan har vunnit laga kraft samt den pågående planläggningen av ett utökat Gränby centrum eftersom planerna är långt gångna och det hittills inte framkommit något som skulle stoppa dem helt.

En av utbyggnad på den sydvästra sidan av Österleden igår dock inte, trots att det ingår i det utvecklingsområde som utpekats i aktualitetsförklaringen av översiktsplanen (KF 2014-05-25). Motivet är att området inte är tillräckligt studerat.

Nollalternativet innebär således att:

- Den brukade åkermarken, skogsbacken och cirkusplatsen finns kvar.
- Österleden breddas inte för ytterligare en gång- och cykelbana och ett nytt kollektivtrafikkörfält.
- Resande cirkusar och nöjesfält etablerar sig på platsen men jämna mellanrum under sommarhalvåret.
- Det finns inga parkeringar till cirkusplatsen. Bilburna besökare parkerar huvudsakligen på Gränby Centrums parkering.
- I nollalternativet ingår den pågående utbyggnaden av Gränby sportfält, Gränby Nord (Köpstad) och Östra Sala Backe samt en utbyggnad av Gränby centrum med ytterligare centrumverksamheter och bostäder enligt pågående planarbete (dnr 2013/2591).
- En utveckling av trafiken enligt Tyréns trafikberäkningar från 2014. De visar att Gränby Centrum i dagsläget alstrar cirka 24 000 fordon per veckomedeldygn och att ett utbyggt centrum enligt pågående planering kommer att alstra 32 000 fordon/dygn. Trafiken fördelar sig på alla anslutande huvudgator men har tyngdpunkten på Vaksalagatan.

Nöjesfält på cirkusplatsen 2009-04-30

Planens konsekvenser, se även miljökonsekvensbeskrivningen

Miljökonsekvensbeskrivningen är en bearbetning och uppdatering av den preliminära miljökonsekvensbeskrivning (WSP 2008) som ingick i samrådshandlingarna tillhörande detaljplaneprogrammet för Gränby Centrum och arena. Många förutsättningar har ändrats sedan dess, men läget för Arenabyggnaden är ungefär detsamma med undantag för att alla parkeringar har tagits bort. Därför kan de delar av MKB:n som berör Arenabyggnaden och dess närmaste område fortfarande användas som utgångspunkt för den uppdaterade konsekvensbeskrivningen.

Kommunens bedömning

Plan- och byggnadsnämnden beslutade 2014-06-12 att ett genomförande av detaljplanen *inte* kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Under samrådet framkom dock sådan information att förvaltningen har ändrat uppfattning. Detaljplanen kan antas därför medföra betydande miljöpåverkan, enligt 6 kap 11 § Miljöbalken och enligt de kriterier som anges i bilaga 4 till Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Se Länsstyrelsens yttrande nedan.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anger i sitt yttrande över behovsbedömningen (daterat 2014-10-06) att med beaktande av kriterierna i bilaga 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), att detaljplanen kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken (MB)

Motiven till att detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan är att:

1. Planområdet har stor koppling till andra detaljplaner och program.
2. Anläggningen är stor. Lokaliseringen har förvisso pekats ut i ÖP 2010, men Länsstyrelsen bedömer att lokaliseringsfrågan och att alternativ jämförs med nollalternativ är ett viktigt beslutsunderlag i planärendet
3. Flera kriterier i bilaga 4 är tillämpliga på aktuellt planområde.
4. Dagvatten når vattenförekomst där miljökvalitetsnormerna inte uppnås och där recipienten dessutom är ett utpekat Natura 2000-område.
5. Miljön i området är känslig eftersom riksintresseområde för kulturmiljövården.
6. Arter listade i artskyddsförordningen berörs.
7. Totalförsvaret berörs
8. Det i området finns större vattensalamander, som är upptagen i artskyddsförordningen. En miljökonsekvens beskrivning är ett underlag som krävs i det fortsatta planarbetet.

Avgränsningar

En fullständig MKB ska uppfylla ett antal krav enligt Miljöbalken 6 kap, till exempel en samlad bedömning och förslag till uppföljning av de betydande miljöaspekterna. Avgränsningen av miljöbedömningen har gjorts i tid, rum och sak. Vid samrådsmötet med Länsstyrelsen 2007-09-18 och 2015-05-19 har utgångspunkterna för MKB-arbetet diskuterats. Avgränsning en i tid har satts till år 2030 vilket är samma som i den gällande översiktsplanen. Följande miljöfrågor har bedömts som mest relevanta att belysa i miljökonsekvensbeskrivningen:

- Kulturmiljö och antikvariska intressen
- Landskapsbild/ landskapskaraktär
- Naturmiljö
- Större vattensalamander
- Rekreation och friluftsliv
- Klimat
- Markförhållanden och hydrologi
- Luftkvalitet
- Buller
- Vibrationer

Sammanfattning av miljökonsekvenserna i miljökonsekvensbeskrivningen

Riksintresse för totalförsvaret

Byggnaderna tillåts vara högst 20 meter höga och därmed påverkas inte totalförsvarets intressen.

Riksintresse för kulturmiljövården, övrig kulturmiljö

Området ingår i riksintresset för kulturmiljövården. Kulturmiljöområdet består i sin helhet av en öppen flack slättbygd och ingår i den vidsträckta Uppsalaslätten.

Nollalternativet innebär att riksintresseområdet ändå påverkas eftersom det redan uppförs stora byggnader och anläggningar i Gränby Nord (Gränby köpstad) och Gränby sportfält.

Planförslaget innebär att tillkommande bebyggelse blir synlig från korsningen Norra Slavstavägen/Vaksalagatan men i det läget dominerar redan Gränby centrum. Anläggningen blir inte synlig från Vaksala kyrka och synlig endast från ett litet parti av Vaksalaslätten. Anläggningen blir inte synlig från riksintresseområdet för Uppsalastad.

Fornlämningar

Tre arkeologiska utredningar/förundersökningar har genomförts. Flera indikationer på lämningar från brons- och/eller järnålder samt historisk tid framkom vid arbetet. Området är ett av de centrala för förståelsen av framväxten av Uppsalabygden under järnålder. Närheten till platser som Sala by, Vaksala och Brillinge är påfallande. Platserna har genom fynd, boplatser och/eller ortnamn sannolikt viktiga roller i framväxten av hög-statusmiljöer och även staden Uppsala.

Nollalternativet innebär att fornlämningarna inte kommer att påverkas.

Planförslaget medför intrång i flera av fornlämningarna.

Stads- och landskapsbild

Planområdet ingår i ett större flackt landskapsrum med långa utblickar mellan Gränby och Jälaskogen. Utbyggnaden av Gränby Nord (Köpstad) skär dock succesivt av stora delar av siktlinjerna. De nya och tillkommande byggnaderna på Gränby sportfält medför också att det storskaliga landskapsrummet avgränsas med stora idrottsanläggningar i sydväst.

Nollalternativet innebär att det storskaliga landskapsrummet ändå krymper med tanke på utvecklingen i Gränby Nord (Köpstad) och på Gränby sportfält.

Planförslaget innebär att landskapsrummet kommer att minska ytterligare i omfattning. Arenaanläggningens gestaltning är mycket viktig för hur områdets karaktär kommer att uppfattas. För stadsbilden medför planförslaget att Österleden kommer att avgränsas av en ca 2 meter hög och ca 250 meter lång stödmur mellan gatan och arenaområdet. Upplevelsen av Gränby gård kommer att påverkas men de centrala delarna av Gränbyparken kommer inte att påverkas.

Skogsbackens naturvärden samt större vattensalamander

Skogsbacken består av två kullar med betesmark och mager tallskog som har höga naturvärden. Den större vattensalamandern är skyddad av Artskyddsförordningen. Den population av större vattensalamander som finns i Gränbyparken har inte en gynnsam bevarandestatus. Skogsbacken inom planområdet ingår i ett så kallat hänsynsområde för den större vattensalamandern. De olika experter, som kommunen har anlitat de senaste 10 åren, de inventeringar som årligen genomförts fram till nu indikerar att skogsbacken inte är intressant som livsmiljö för den större vattensalamandern. Därmed påverkas inte heller

Nollalternativet innebär att skogsbacken förblir intakt. Det är oklart om den större vattensalamandern skulle få en mer gynnsam bevarandestatus eftersom området verkar sakna betydelse för arten.

Planförslaget medför att skogsbacken/betesmarken minskar till cirka hälften. Minskingen kan medföra sämre möjligheter till betesdrift i Gränbyområdet, vilket i sin tur kan inverka negativt på den flora som är beroende av bete. Det kan å andra sidan medföra intensivare bete på de återsåtande betesmarkerna.

En minskning av skogsbacken påverkar inte någon livsmiljö för större vattensalamander och därmed krävs ingen ansökan om dispens för att få genomföra planen enligt 14§ artskyddsförordningen. Inventeringen under våren 2015 syftade till att undersöka om det finns individer av större vattensalamander som har övervintrat i skogsbacken genom att infånga de vuxna individer som årligen vandrar till dammarna där fortplantning sker. Ingen individ infångades. Om inga gamla individer är området så är det knappast en vistelsemiljö för salamandrar, även om någon enstaka salamander skulle röra i området. Det finns heller inga uppgifter som tyder på att unga och vuxna djur är i olika områden under sin landfas. Det aktuella området inte utgör vistelseområde för större vattensalamander, och eftersom Uppsala kommun inte visat uppenbar likgiltighet inför artskyddsförordningen, är bedömningen att planen inte strider mot artskyddsförordningen 4§.

Rekreation och friluftsliv

Skogsbacken ingår i det tätortsnära rekreationsområdet Gränbyparken. Den intilliggande Gränby gård är en 4H-gård med levande lantbruksmiljö och har många besökare.

Nollalternativet innebär att rekreationsområdet kommer att fylla den funktion som finns idag.

Planförslaget innebär att Gränbyparkens area kommer att minska något eftersom en del av skogsbacken försvinner. Gränbyparken och Gränby gård kommer att upplevas som mindre ostörda. Arenaanläggningen vänder sin baksida mot grönområdet och dess gestaltning blir viktig för rekreationsupplevelsen i Gränbyparken och på Gränby gård.

Markförhållanden och grundvatten

Området i stort karakteriseras av uppstickande håll- och moränområde med mellanliggande lerig mark. Under leran följer normalt silt och morän på berggrunden. Grundvattennivåns variation inom nu aktuellt undersökningsområde är bristfälligt känd.

Nollalternativet innebär att grundförhållandena och grundnivåerna inte påverkas

Planförslaget medför ett intrång i skogsbackens östra sida och att berg kommer att sprängas bort. Då det inte har visats att det finns några påtagligt genomsläppliga spricksystem i bergryggen, kan den preliminära bedömningen göras att planerade anläggningsarbeten för Arenan inte påtagligt kommer att påverka grund- och ytvattenförhållandena väster om vattendelaren och således inte heller vid Gränby gård längre västerut.

Dagvatten

Dagvattnet måste ledas mot Samnan eftersom ledningsnätet mot stadskärnan och Fyrisån är överbelastat. Samnan ingår i ett dikningsföretag och får inte ta emot mer vatten per sekund än gällande tillstånd. Samnan avvattnas mot Funboån-Sävjaån-Fyrisån vilka omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten. Både Funboån och Sävjaån omfattas dessutom av Natura 2000.

Nollalternativet innebär att regnvatten kan infiltrera inom planområdet.

Planförslaget medför hårdgörning och en ökad avrinning av dagvatten från området. Det är inte möjligt att omhänderta och infiltrera allt dagvatten från området lokalt, särskilt inte i samband med kraftiga regn och vid snösmältning. Dagvattenutredningen från 2014 visar dock att det dagvatten som måste fördörjas och renas kan göra så, både inom planområdet och på den kommunala parkmarken mellan Österleden och E4.

Klimat

Trafikberäkningarna visar att arenan har en mycket liten andel av den totala trafiken på de omgivande gatorna.

Nollalternativet innebär att området fortsätter att vara obebyggt och att tillfälliga cirkusar och tivolin, med stor andel bilburna besökare, använder området. Österleden kommer att få den trafik som alstras av Gränby centrum, Gränby Nord (Gränby köpstad) och av trafik från E4 till och från de östra delarna av Uppsala som nås lättast via E4:as norra avfart.

Planförslaget medför ingen stor ökning av biltrafiken och bedöms inte få någon stor inverkan på klimatet.

Buller och vibrationer

Planområdet ligger längs Österleden och intill Gränby centrum som båda alstrar vägtrafikbuller. Under sommarhalvåret används cirkusplatsen av kringresande cirkusar och nöjesfält, vilket medför ljud från föreställningar, åkattraktioner och tunga transportfordon.

Nollalternativet innebär att dagens situation med cirkusar och tivolin fortsätter att förekomma inom området med buller från verksamheterna och buller från besökarnas bilar. Även trafiken till och från Gränby centrum kommer att påverka bullersituationen på Österleden och i närområdet.

Planförslaget kan tänkas resultera i olika typer av buller:

- Vägtrafikbuller från transportfordon och från besökare. Det förekommer redan nu men kommer att förekomma oftare och mer på vinterhalvåret än på sommarhalvåret. En bullervall skyddar dock bostäderna i Brillinge från vägtrafikbuller på Österleden.
- Buller från transporter. Den sker dock från baksidan och kommer att vara mycket liten i förhållande till den varumottagning som sker vid Gränby centrum
- Lågfrekvent buller vid konserter och evenemangstillfällen. Byggnaden blir dock isolerad, till skillnad från cirkusar och nöjesfält, och risken för skadligt buller vid bostäderna är mycket liten.

Luftkvalitet

Luftkvaliteten påverkas framför allt av utsläpp från trafiken på Österleden. Trafiken på Österleden genereras huvudsakligen av Gränby centrum.

Nollalternativet innebär att dagens situation med cirkusar och tivolin fortsätter att förekomma inom området.

Planförslaget medför en mycket svag ökning av trafiken. Dessutom har Österleden ingen bebyggelse på den nordöstra sidan vilket ger goda förutsättningar till luftväxling. Beräkningar pekar på att miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀) INTE överskrids med betydligt större trafikmängder än vad planförslaget bidrar med.

PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLAN OCH MILJÖBALKEN

Översiktsplan

Planförslaget bedöms överensstämma med översiktsplanens intentioner.

Miljöbalken

Planförslaget bedöms vara i överensstämmelse med miljöbalken 3 kap 1 § avseende markanvändningens lämplighet med hänsyn till beskaffenhet och läge, föreliggande behov och en från allmän synpunkt god hushållning.

Planförslaget berör riksintresse för kulturmiljö inom området. Arenaanläggning kan inte döljas eller anpassas till den befintliga miljön. Utformningen måste därför bli sådan att den utgör ett tillskott till den befintliga kulturmiljön samt till handelsområdena sydost och nordväst om planområdet. Planförslaget bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 3.

Planförslaget berör inte miljöbalkens kapitel 4, Mälaren med öar och strandområden, och planförslaget bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 4.

Planförslaget berör eventuellt miljö kvalitetsnormerna enligt miljöbalkens kapitel 5 eftersom dagvatten kommer att avledas mot Samnan och i förlängningen mot Sävjaån. En dagvattenutredning ska visa hur dagvatten ska fördröjs och renas innan det släpps ut i Samnan och planbestämmelser ska säkerställa att så sker. Planförslaget bedöms därför vara förenligt med miljöbalkens kapitel 5.

Planförslaget berör miljöbalkens kapitel 7 eftersom kullen ingår i det utökade hänsynsområdet för större vattensalamander. Inga större vattensalamandrar har hittills observerats inom planområdet men det skulle kunna vara intressant för arten i framtiden. Ytterligare kompensationsåtgärder kommer dock att vidtas invid de nyligen anlagda dammarna och landmiljöerna. Planförslaget bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 7.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Uppsala i oktober 2015

Ulla-Britt Wickström
Plan-och byggchef

Anneli Sundin
planarkitekt

Beslutad av plan- och byggnadsnämnden för:

- samråd 2014-06-12
- granskning 2015-08-27

Datum
2015-08-26Diarienummer
PBN 2013-001157

Detaljplan för Uppsala Arena, Uppsala kommun

Normalt planförfarande

GRANSKNINGSSLISTA

Kommunala lantmäterimyndigheten

Länsstyrelsen

Sakägare och boende inom och utanför planområdet

Enligt fastighetsförteckning

Gränby 4H

Hyresgästföreningar

Hyresgästföreningen i Uppsala-Knivsta

Kommunala nämnder, förvaltningar m fl

Idrotts- och fritidsnämnden

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Kulturnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Räddningsnämnden

Övriga

Skanova Access AB

Uppsala Vatten och Avfall AB

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Värme Uppsala AB

Uppsala kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB

Kollektivförvaltningen ULS

Trafikverket Region Öst

Vaksala hembygdsförening

Föreningen Vårda Uppsala

Naturskyddsföreningen

Försvarsmakten

Plan- och byggnadsnämnden

Postadress: Uppsala kommun, stadsbyggnadsförvaltningen • 753 75 UPPSALA •

Besöksadress: Lokföraren, Stationsgatan 12

Telefon: +46 18 - 727 87 00 • Fax: +46 18 - 727 87 10 • E-post: plan-byggnadsnamnden@ uppsala.se

www. uppsala.se

För allmänhetens kännedom

Kommuninformation

Stadsbiblioteket

Biblioteket, Gränby

Biblioteket, Brantingstorg

För kännedom

Sökanden

Kommunalförvaltningsråd: Marlene Burwick, Erik Pelling

Politiska partier: Vänsterpartiet, Moderata samlingspartiet, Miljöpartiet

Stadsbyggnadsförvaltningen, Bygglov

Stadsbyggnadsförvaltningen, Namngivningsnämnden